

Monitor Sociaal 2021

Hardinxveld-Giessendam

START

Klik op
START

Onderzoekcentrum
Drechtsteden

Partner voor bestuur en beleid

Inhoudsopgave

Klik op de
icoontjes en
ga direct
naar...

Samenvatting

Eigen
kracht

Sociaal
netwerk

Bijlagen

Mantelzorg

Vrijwillige
inzet

Terug naar
inhoudsopgave

Inleiding

Participatie

Effect van
Corona

Over ons

Inleiding

Inleiding

Voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam is dit de tweede editie¹ en voor de andere Drechtsteden is dit de vierde editie van de Monitor Sociaal. Met behulp van grootschalig vragenlijstonderzoek over de ervaringen van inwoners uit Hardinxveld-Giessendam op allerlei sociale onderwerpen wordt de Monitor Sociaal samengesteld. Vragen als kunnen inwoners de dingen doen die zij willen, zijn zij lid van een vereniging en hoeveel inwoners bieden mantelzorg komen aan de orde. De vragenlijst is ingevuld in april en mei 2021. Alle cijfers uit de Monitor Sociaal zijn gebaseerd op zelfrapportage. Het gaat om de beleving van de inwoners van 18 jaar en ouder. Voor registratiecijfers verwijzen we graag naar andere bronnen.

Op verzoek van de gemeenten hebben we voor elke gemeente een eigen rapportage gemaakt, zodat de focus op de eigen gemeente ligt. In deze rapportage leest u de stand van zaken en de ontwikkelingen in de tijd voor Hardinxveld-Giessendam als geheel én per wijk. Waar relevant vergelijken we ook met met landelijke cijfers of trends.

Decentralisaties van Rijk naar gemeenten

De Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet traden op 1 januari 2015 in werking. Deze wetgeving betekende een forse uitbreiding van de gemeentelijke verantwoordelijkheid op het gebied van de ondersteuning van mensen met een beperking, de hulp aan jeugdigen en ouders en de begeleiding van mensen met een arbeidsbeperking of afstand tot de arbeidsmarkt. De decentralisatie van taken ging gepaard met doelen en beleidsuitgangspunten. Inwoners moeten de zorg krijgen die zij nodig hebben wanneer de eigen kracht en het eigen sociaal netwerk niet voldoende toereikend zijn. Daarom zullen wij – net als in 2017 – aandacht besteden aan de ervaringen van inwoners met zorg en zorgvoorzieningen in hun gemeente mede in het licht van de decentralisaties. Een belangrijk uitgangspunt bij de drie decentralisaties is: *'zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig'*.

Ontwikkelingen & Coronapandemie

Naast de drie decentralisaties zien we de afgelopen jaren verschillende andere maatschappelijke trends, zoals het langer thuis wonen, van curatieve naar preventieve zorg en de vergaande digitalisering. Ook speelt de coronapandemie een rol. De pandemie begon in Nederland in februari 2020 en vanaf maart zijn maatregelen genomen tegen de verspreiding van het virus. Tussen april en mei 2021, de periode waarin het onderzoek is uitgevoerd, waren opnieuw verschillende maatregelen van kracht om de verspreiding van het virus tegen te gaan. Bijvoorbeeld de avondklok, een beperking van winkelopeningstijden en een verbod op samenkomsten en andere bijeenkomsten.

¹ In de eerste editie in 2017 is de wijk Giessendam niet meegenomen in de steekproef. Om die reden vergelijken we de uitkomsten van 2021 niet met die van de eerste versie uit 2017

Inleiding

Uit cijfers van het centraal planbureau (CPB) blijkt dat de consumptie door huishoudens, export van goederen en investeringen enorm zijn gekrompen. Inmiddels trekt de economie weer aan en hebben meer mensen een baan en er zijn minder werklozen. Ook al deze ontwikkelingen zijn van invloed op de onderwerpen die in deze Monitor Sociaal aan bod komen. Waar nodig duiden we bepaalde significante ontwikkelingen op basis van de coronapandemie.

Demografische ontwikkelingen in de Drechtsteden

De resultaten uit deze Monitor Sociaal en de ontwikkelingen ten opzichte van eerdere metingen kunnen we niet los zien van de bevolkingssamenstelling in Hardinxveld-Giessendam en veranderingen hierin. We schetsen hier daarom kort de demografische situatie en ontwikkelingen in Hardinxveld-Giessendam.

Op 1 januari 2021 telde Hardinxveld-Giessendam 18.413 inwoners. De leeftijdsgroep 0 t/m 19 jaar is goed voor 26% van de bevolking, 55,2% is tussen de 20 en 65 jaar oud en 18,7% is 65 jaar of ouder (bron CBS). Het aandeel 65+-ers neemt langzaam toe.

Ten opzichte van 2017 is de bevolking in Hardinxveld-Giessendam gegroeid met 3,0%. De Nederlandse bevolking groeide in deze periode met 2,3%. De bevolkingsgroei komt voor bijna de helft door natuurlijke aanwas; het aantal geboorten is groter dan het aantal sterfgevallen en voor ruim de helft door een positief migratiesaldo. Dat wil zeggen dat het aantal mensen dat zich in de Hardinxveld-Giessendam vestigde hoger was dan het aantal mensen dat de gemeente verliet. De meest recente Primos prognose (2021) voorspelt dat de bevolking de komende jaren zal blijven groeien. Het aandeel 65-plussers neemt toe tot naar verwachting 24,5% in 2040.

Leeswijzer

Deze rapportage is een doorklikbaar pdf-bestand. Op pagina 2 kunt u aanklikken welk onderwerp u wilt bekijken. Ook op andere plekken staan links waarmee u snel uitkomt bij de onderwerpen die u zoekt. Zo is elke pagina op zichzelf te lezen.

In de grafieken en tabellen staat aangegeven waar er sprake is van een noemenswaardig (= statistisch significant) verschil of ontwikkeling.

Een uitgebreide methodologische verantwoording vindt u in de bijlage. De belangrijkste cijfers per gemeente hebben we opgenomen in het tabellenboek in de bijlage (daar kunt u Hardinxveld-Giessendam met de andere zes Drechtstedengemeenten vergelijken).

Samenvatting

Samenvatting

Eigen kracht

- **Mate van eigen kracht:** De meeste inwoners van Hardinxveld-Giessendam beschikken over gemiddeld of veel eigen kracht. Een kleine groep (5%) heeft weinig eigen kracht. Ervaren gezondheid is de belangrijkste bepaler voor de mate van eigen kracht: hoe beter de ervaren gezondheid, hoe meer eigen kracht. Ook het al dan niet hebben van werk/studie en opleidingsniveau hebben invloed op iemands eigen kracht.
- **Begrijpen brieven, formulieren en internet:** In het contact met officiële instanties heeft 18% van de inwoners vaak of altijd moeite met het via internet regelen van zaken. Eén op de tien heeft vaak of altijd moeite met het begrijpen van brieven en/of het invullen van formulieren.
- **Omgaan met problemen:** Drie kwart van de inwoners kan omgaan met onverwachte problemen. Een grote meerderheid van de inwoners (92%) zegt zijn of haar problemen zelf of met behulp van het eigen netwerk te kunnen oplossen.
- **Financiële zelfredzaamheid:** De financiële huishoudenssituatie van de meeste inwoners is in orde. Wel is er een kleine financieel kwetsbare groep die spaargeld moet uitgeven (5%) of schulden moet maken (2%).
- **Weg vinden naar professionele hulp:** Veel inwoners weten, indien nodig, de weg te vinden naar professionele hulp. Het meest bekend is men met het vinden van hulp bij psychische problemen (81%) en lichamelijke beperkingen (77%). Het minst bekend zijn instanties voor hulp bij problemen rond echtscheidingen (53%).

Sociaal netwerk

- **Aantal sociale contacten:** Vier op de tien inwoners van Hardinxveld-Giessendam hadden, naar eigen zeggen, in het afgelopen jaar voldoende sociale contacten. Een vijfde vindt dat hij te weinig contacten had.
- **Sociaal isolement:** 7% van de inwoners leeft in sociaal isolement, nog eens 11% is enigszins geïsoleerd.
- **Hulp van anderen:** Veel inwoners kunnen terugvallen op hun sociaal netwerk als het gaat om hulp op verschillende gebieden.
- **Relaties:** Zeven op de tien inwoners van 18 jaar en ouder hebben een relatie. Zij beoordelen hun relatie gemiddeld met een 8,5.
- **Ouderschap:** De meeste ouders met één of meer minderjarige kinderen zijn samen met de vader of moeder van hun kind(eren). Zij zijn over het algemeen tevreden over hun gezamenlijk ouderschap en geven hiervoor een 8,5. Gescheiden ouders (één op de acht ouders) beoordelen het gedeeld ouderschap met hun ex-partner met een 6,4 duidelijk minder goed.

Samenvatting

Mantelzorg

- **Aandeel mantelzorgers:** Een op de vijf inwoners van Hardinxveld-Giessendam (19%) verleent mantelzorg aan een naaste (minimaal 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden). Dit is minder dan in 2019, toen 26% mantelzorg gaf. Ook het aandeel mantelzorgers dat veel zorgt (meer dan 20 uur per week) is gedaald. De groep mantelzorgers die maximaal 4 uur per week zorgt is juist groter geworden.
- **Soort mantelzorg:** De meeste mantelzorgers verlenen gezelschap en emotionele steun (69%). Ook ondersteunen veel mantelzorgers in het huishouden (53%) of nemen zij regeltaken op zich (49%).
- **Hulp van anderen:** Zeven op de tien mantelzorgers krijgen hulp van anderen, drie op de tien mantelzorgers staan er dus alleen voor. Dit is gelijk aan 2019.
- **Overbelasting:** Een vijfde heeft in meer of mindere mate moeite met het combineren van de mantelzorgtaken met hun eigen dagelijkse activiteiten. Naar eigen zeggen is 1% overbelast geraakt.
- **Bekendheid mantelzorgondersteuning:** De bekendheid met de verschillende vormen van mantelzorgondersteuning loopt uiteen. Het Alzheimer Café is met 74% het meest bekend onder mantelzorgers, de mantelzorgbijeenkomsten zijn het minst bekend (50%).
- **Gebruik mantelzorgondersteuning:** Het gebruik van mantelzorgondersteuning is beperkt, slechts 4% zegt hiervan gebruik te maken. Dit is niet anders dan in 2019. De meeste mantelzorgers hebben geen behoefte aan (meer) ondersteuning. Zij redden het nog prima zonder ondersteuning / met de huidige ondersteuning die zij gebruiken of zeggen zich geen mantelzorger te voelen.

Vrijwillige inzet

- **Vrijwilligers:** Een derde van de inwoners heeft in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan.
- **Soort vrijwilligerswerk:** De meeste vrijwilligers zijn actief bij een godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie, een zorg-/welzijnsorganisatie of een sportvereniging.
- **Actief in de buurt:** Eén op de acht inwoners is in de afgelopen 12 maanden vrijwillig actief geweest in de eigen buurt.
- **Soort activiteiten:** Dit gebeurde meestal door buurtbewoners te helpen, de buurt schoon te houden/groen bij te houden of door buurtactiviteiten te organiseren.

Samenvatting

Participatie

- **Mate van participatie:** De meeste inwoners van Hardinxveld-Giessendam hebben een hoge (39%) of gemiddelde (50%) score op de index Participatie. Eén op de tien inwoners heeft een lage score. Opleidingsniveau is de belangrijkste bepaler voor de mate van participatie. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe meer men participeert. Ook ervaren gezondheid, het al dan niet hebben van een langdurige aandoening en leeftijd hebben hier invloed op.
- **Lidmaatschap vereniging of organisatie:** In totaal is 86% van de Hardinxveld-Giessendammers lid van een vereniging of organisatie. Lidmaatschap van een kerk/moskee, van een bibliotheek en van een sportvereniging of overige sportaanbieder worden het vaakst genoemd.
- **Activiteiten doen:** Slechts 15% van de inwoners heeft in de afgelopen 12 maanden (heel) vaak activiteiten binnen verenigingsverband ondernomen. Zes op de tien Hardinxveld-Giessendammers deden dit (bijna) nooit. Door coronamaatregelen waren de mogelijkheden om samen te komen binnen een vereniging ook beperkt. De mate waarin Hardinxveld-Giessendammers samen met anderen activiteiten buiten verenigingsverband ondernamen, ligt wat hoger: een kwart van de inwoners deed dit (heel) vaak, 45% deed dit (bijna) nooit.
- **Sportfrequentie:** De helft van de inwoners heeft in de afgelopen 12 maanden aan sport gedaan.

Effect van de Coronacrisis

- **Invloed van de coronacrisis op werk:** Zes van de tien Hardinxveld-Giessendammers in de werkzame leeftijd behielden hun werk in de coronacrisis. Slechts 4% raakte het werk kwijt.
- **Financieel:** Voor de meeste werkzame inwoners bleef de financiële situatie onveranderd in die periode (84%), 9% ging er op achteruit en 7% ging er op vooruit.
- **Vrijwilligerswerk:** Voor zeven van de tien inwoners veranderde hun inzet voor vrijwilligerswerk niet, een kwart ging minder vrijwilligerswerk doen tijdens de coronacrisis en 5% deed juist meer dan daarvoor.
- **Aandacht voor anderen:** De helft van de inwoners gaf extra aandacht aan familie, vrienden of burens tijdens de coronacrisis.
- **Sociale contacten:** Drie van de vier Hardinxveld-Giessendammers vonden het moeilijk dat ze minder konden afspreken met familie en vrienden door de coronamaatregelen. Twee van de drie misten familie en vrienden om zich heen en een op de vijf gaf aan dat kwaliteit van de contacten daar onder leed.
- **Eenzaamheid:** Bijna vier op de tien inwoners voelden zich soms eenzaam in de afgelopen 12 maanden, nog eens 8% voelde zich vaak of altijd eenzaam. Voor 38% geldt dat zij zich vaker eenzaam voelden door de coronacrisis. Met name jongeren tussen de 18 en 34 jaar waren vaker eenzaam (48%).

Eigen kracht

Eigen kracht

Inleiding

Eigen kracht van bewoners wordt steeds belangrijker. Natuurlijk zijn er algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen, maar ook vanuit daar wordt ingezet op zoveel mogelijk eigen kracht. Het begrip eigen kracht kan op verschillende manieren worden ingevuld. De kern van eigen kracht ligt bij het 'zelf kunnen'. In dit onderzoek definiëren we eigen kracht als:

"de mate waarin iemand over middelen en capaciteiten beschikt om zich te redden in de samenleving. In hoeverre is men in staat om zelfstandig zijn of haar leven te leiden en om problemen op te lossen?"

De door ons samengestelde indexscore 'Eigen Kracht' geeft in één oogopslag een beeld van de eigen kracht van de Hardinxveld-Giessendamers. Daarna gaan we meer in detail in op enkele aspecten van eigen kracht.

Inhoudsopgave:

- [Indexscore Eigen Kracht](#)
- [Ervaren belemmeringen door beperking of ziekte](#)
- [Zelfstandig zaken kunnen regelen met instanties](#)
- [Probleemoplossend vermogen](#)
- [Financiële zelfredzaamheid](#)
- [Bekendheid met voorzieningen voor hulpverlening](#)

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

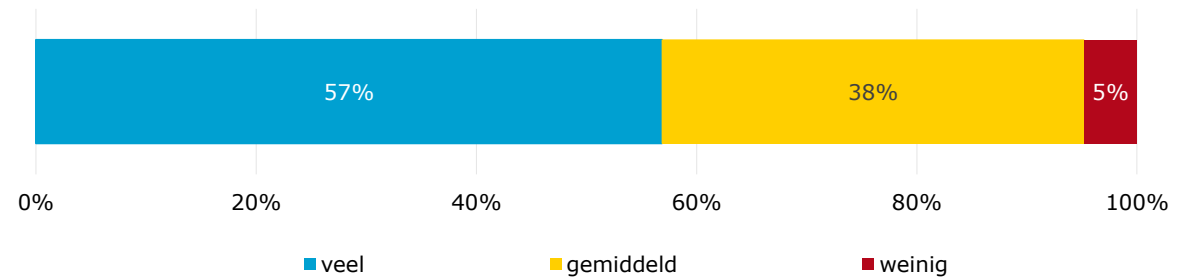

Eigen kracht

1.1 Index Eigen Kracht

Indexscore Eigen Kracht

In figuur 1.1 is te zien dat de meeste inwoners van Hardinxveld-Giessendam gemiddeld of veel eigen kracht hebben. De groep met weinig eigen kracht betreft 5% van de inwoners. Er doen zich geen noemenswaardige verschillen voor tussen de wijken.

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Indexscore 'Eigen Kracht'

De indexscore Eigen Kracht geeft in één oogopslag een beeld van de eigen kracht van de Hardinxveld-Giessendammers.

Onderwerpen in de score Eigen Kracht:

- belemmering door beperking/ziekte;
- begrijpen van brieven en invullen van formulieren;
- omgaan met onverwachte problemen;
- financiële zelfredzaamheid;
- de weg weten te vinden naar instanties (indien nodig).

Toelichting: het gaat in dit onderzoek om zelfstandig wonenden van 18 jaar of ouder. Een uitgebreide beschrijving van de indexscore vindt u in de bijlage.

Eigen kracht

Tabel 1.1 Eigen kracht naar achtergrond-kenmerken (%)

Eigen kracht naar gezondheid, werk/studie en opleiding

Wat maakt dat iemand weinig, gemiddeld of veel eigen kracht heeft? Uit onze analyse blijkt dat ervaren gezondheid een grote invloed heeft op iemands eigen kracht. Hoe beter iemand zijn eigen gezondheid ervaart, hoe meer eigen kracht hij/zij heeft. Kijken we naar de Hardinxveld-Giessendamers met een zeer goede ervaren gezondheid, dan heeft 90% van hen véél eigen kracht. In de groep met een matige of (zeer) slechte ervaren gezondheid, heeft nog maar 33% véél eigen kracht.

Ook al dan niet hebben van werk of studie en het opleidingsniveau hebben invloed op iemands eigen kracht.

In tabel 1.1 ziet u alles op een rij:

- Hoe hoger de ervaren gezondheid, hoe meer eigen kracht.
- Inwoners met werk en/of een studie hebben meer eigen kracht dan inwoners zonder werk of studie.
- Hoe hoger de opleiding, hoe meer eigen kracht.

	Score op index Eigen kracht		
	laag	gemiddeld	hoog
gemiddelde Hardinxveld-Giessendam	5	38	57
ervaren gezondheid			
zeer goed	3	7	90
goed	2	35	63
gaat wel–slecht–zeer slecht	12	55	33
werk/studie			
ja	2	32	66
nee	13	54	33
opleiding			
geen opleiding/basisonderwijs, vmbo, mavo, mulo, lbo/mbo1	10	51	39
mbo 2, 3 of 4/havo, vwo, hbs, mms	4	36	60
hbo/wo	0	29	71

Eigen kracht

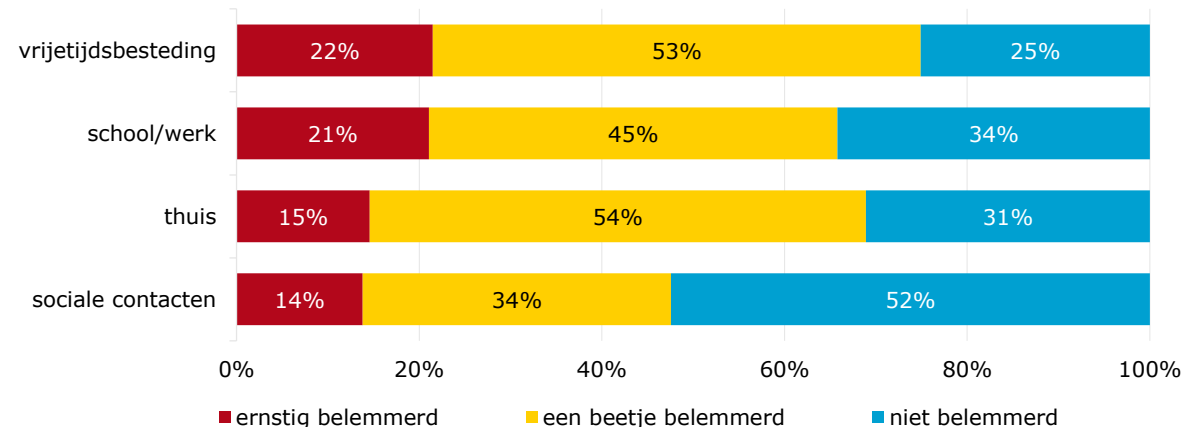
1.2 Mate van belemmering in vier situaties

Belemmering door beperking of ziekte

Het grootste gedeelte van de inwoners uit Hardinxveld-Giessendam omschrijft hun gezondheid als (zeer) goed (69%). Een derde (34%) zegt één of meer langdurige ziekten, aandoeningen of beperkingen te hebben. Ook ouderdomsklachten en psychische klachten tellen hierbij mee*. In hoeverre dat belemmeringen met zich meebrengt ziet u in figuur 1.2 voor vier verschillende gebieden. Het leidt met name tot ernstige belemmeringen voor vrijetijdsbesteding en school/werk, maar ook thuis en voor sociale contacten speelt het een rol.

* Voor een overzicht van het aantal mensen met beperkingen in deze regio verwijzen we naar de Gezondheidsmonitor van de Dienst Gezondheid & Jeugd:

<https://www.hoegezondisshz.nl/dashboard/dashboard4/beperkingen-en-aandoeningen>

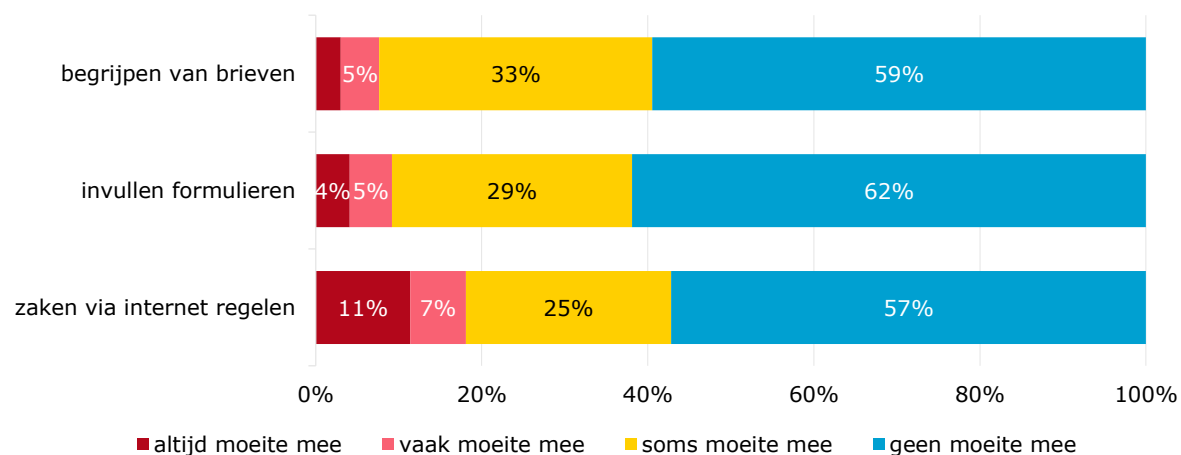
Toelichting: % van mensen met één of meer langdurige ziekten, aandoeningen of beperkingen

Begrijpen van brieven en formulieren

Vanuit officiële instanties worden er regelmatig brieven en formulieren verzonden. Deze zijn niet voor iedereen altijd even makkelijk te begrijpen. Drie op de tien inwoners (29%) hebben soms moeite met het invullen van formulieren en één derde (33%) met het begrijpen van brieven. Eén op de tien heeft hier vaak of altijd moeite mee (8% met het begrijpen van brieven en 9% met het invullen van formulieren.)

Door de digitalisering kiezen instanties er vaker voor om bewoners hun zaken via het internet te laten regelen, bijvoorbeeld bij banken, de Belastingdienst en de gemeente. Een kwart van de Hardinxveld-Giessendammers (25%) heeft hier soms moeite mee; één op de zes (18%) vindt dit zelfs vaak of altijd lastig.

1.3 Zelfstandig zaken kunnen regelen met instanties

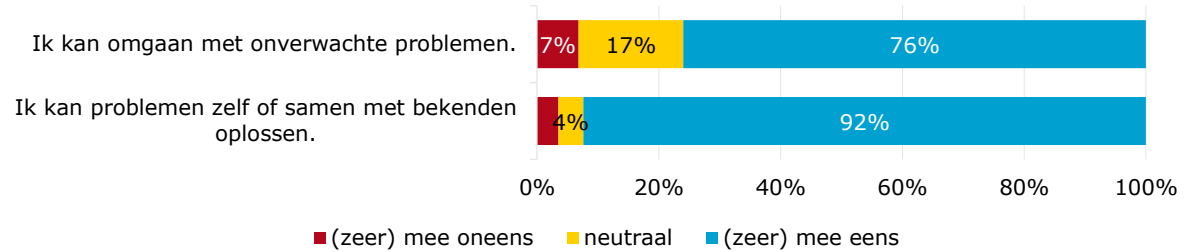
Eigen kracht

1.4 Probleemoplossend vermogen

Probleemoplossend vermogen

Iedereen komt in zijn of haar leven – in meer of mindere mate – problemen tegen, maar niet iedereen gaat hier op dezelfde manier mee om. Drie kwart van de Hardinxveld-Giessendamers heeft een goede mentale weerbaarheid in de zin dat zij kunnen omgaan met onverwachte problemen. Negen op de tien inwoners zeggen problemen zelf of samen met bekenden (eigen sociaal netwerk) op te lossen.

Deze situatie verschilt niet noemenswaardig tussen de wijken.

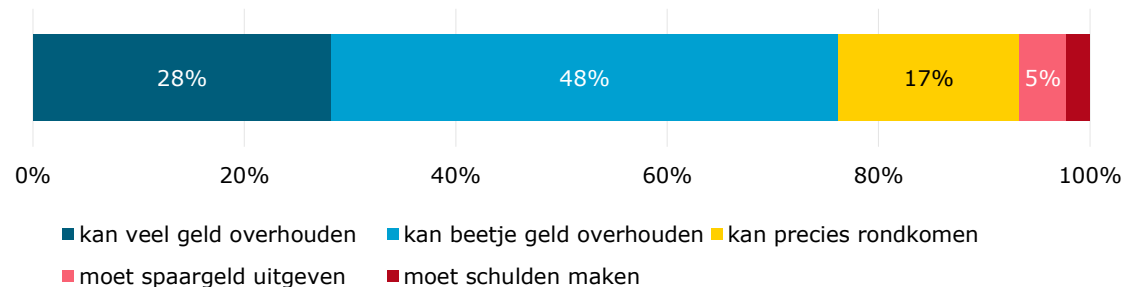

Financiële zelfredzaamheid

Hoewel de financiële gezinssituatie van de meeste inwoners in Hardinxveld-Giessendam in orde is, is er een kleine financieel kwetsbare groep die spaargeld uit moet geven (5%) of schulden moet maken (2%). De situatie in de verschillende wijken komt overeen met het gemiddelde van Hardinxveld-Giessendam.

Voor het merendeel van de Hardinxveld-Giessendamers heeft de coronacrisis geen invloed gehad op hun financiële zelfredzaamheid, maar één op de tien inwoners (9%) heeft wel een verslechtering ervaren. U leest het in het [Coronahoofdstuk](#)

1.5 Financiële zelfredzaamheid

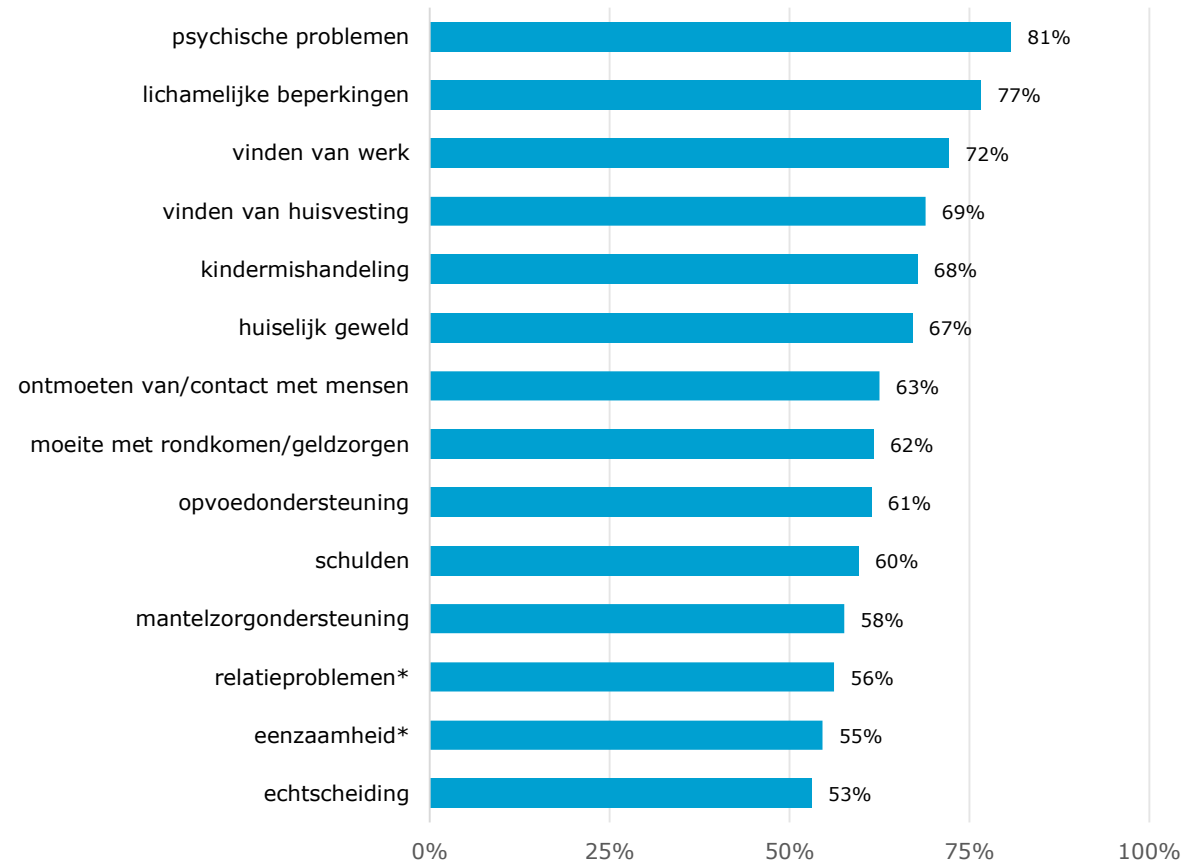
Eigen kracht

1.6 Professionele hulp kunnen vinden indien nodig

Weg vinden naar professionele hulp

Eigen kracht heeft ook te maken met, indien nodig, de weg weten te vinden naar professionele hulp. Op verschillende gebieden is uitgevraagd of mensen weten waar ze terecht kunnen in het geval dat zij hulp nodig zouden hebben.

In Hardinxveld-Giessendam weten inwoners vooral de instanties op het gebied van psychische problemen (81%), lichamelijke beperkingen (77%), het vinden van werk (72%) goed te vinden. Het minst bekend zijn instanties voor hulp bij problemen rond echtscheidingen (53%).

De voorzieningen waar een * achter staat, zijn in 2019 niet gesteld. Voor de beschikbare cijfers over 2019 verwijzen we u naar [tabel B.2](#) in de bijlagen.

Eigen kracht

Tabel 1.2 Professionele hulp kunnen vinden, naar doelgroep (%)

Professionele hulp kunnen vinden, naar doelgroep

Op de vorige pagina staat in tabel 1.2 is weergegeven welk aandeel van alle inwoners van Hardinxveld-Giessendam weet waar ze terecht kunnen voor professionele hulp mocht dat nodig zijn. In tabel 3 is voor opvoedondersteuning, mantelzorgondersteuning, hulp bij schulden en echtscheiding de bekendheid binnen de doelgroep weergegeven. Voor deze voorzieningen is het wat minder belangrijk dat alle inwoners er bekend mee zijn, maar wél dat in ieder geval de doelgroep dat is.

De bekendheid met professionele hulp bij opvoedproblemen is onder ouders (de doelgroep) aanzienlijk hoger dan gemiddeld. Acht op de tien ouders (83%) weten waar zij terecht kunnen.

Voor mantelzorg, schulden en echtscheiding zien we dit effect niet. De bekendheid onder de doelgroep is even groot als onder alle Hardinxveld-Giessendamers.

hulpgebied	doelgroep	2021
opvoeding	ouders kinderen tot 23 jaar	83
mantelzorg	mantelzorgers	70
schulden*	mensen die spaargeld moeten uitgeven of mensen met schulden	59
echtscheiding	gehuwden/samenwonenden en tweeoudergezinnen	45

* Vanwege het beperkte aantal respondenten met schulden in de responsgroep is het percentage voor deze groep met grote onzekerheidsmarges omgeven.

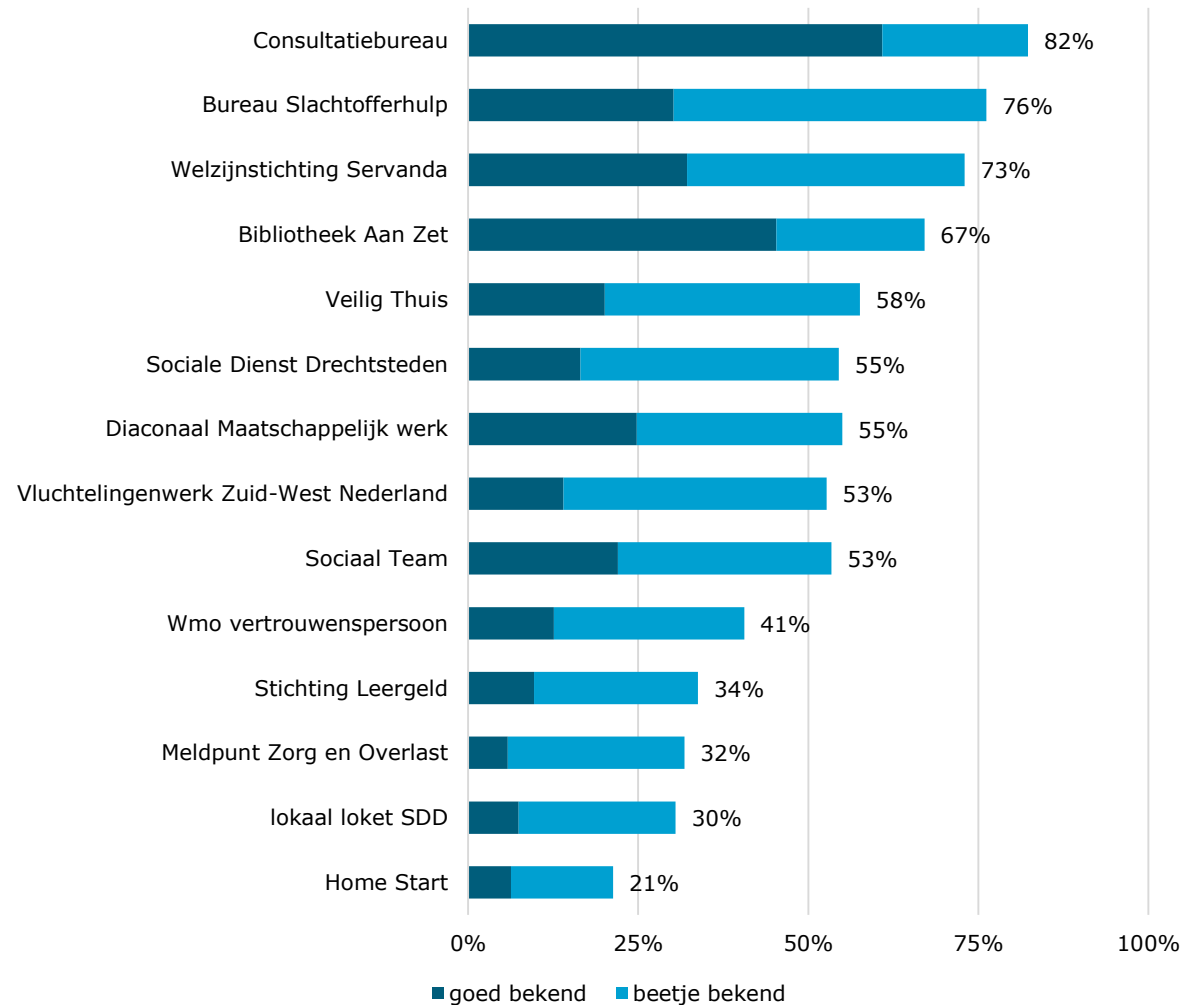
Eigen kracht

1.7 Bekendheid voorzieningen

Bekendheid voorzieningen

In figuur 1.7 is de bekendheid opgenomen van specifieke voorzieningen. Acht op de tien inwoners zijn bekend met het Consultatiebureau (82%).

Het minst bekend is Home Start met 21%.

Toelichting: sommige voorzieningen zijn in 2021 pas voor het eerst aan de vragenlijst toegevoegd. Voor de cijfers over 2019 verwijzen we u naar [tabel B.3](#) in de bijlage.

Sociaal netwerk

Sociaal netwerk

Inleiding

Hiervoor zagen we dat eigen kracht gaat om 'zelf kunnen'. Dit betekent echter niet dat iemand zijn of haar problemen helemaal alleen moet oplossen. Veel mensen kunnen een beroep doen op hun sociale netwerk van familie, vrienden, buren en bekenden als zij hulp nodig hebben. Sociale netwerken zijn daardoor van grote waarde. Ook professionals en zorgaanbieders zetten de sociale netwerken van inwoners in bij het aanpakken van hulpvragen van deze inwoners.

In dit hoofdstuk bekijken we verschillende thema's die te maken hebben met het sociaal netwerk van inwoners van Hardinxveld-Giessendam.

Inhoudsopgave

- [Beleving sociale contacten](#)
- [Sociaal isolement](#)
- [Hulp van anderen](#)
- [Gezinssituatie](#)
- [Ouderschap](#)

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

Sociaal netwerk

Contacten met andere mensen

We hebben de inwoners van Hardinxveld-Giessendam gevraagd of zij, naar eigen zeggen, in de afgelopen 12 maanden voldoende contacten hadden met andere mensen. Vier op de tien (39%) beantwoorde deze vraag bevestigend en zeggen dat zij zeker voldoende sociale contacten hadden (zie figuur 2.1). Voor een even grote groep geldt dat zij voldoende contacten hadden, maar graag meer sociale contacten hadden willen hebben. Een op de vijf (22%) vindt dat hij of zij te weinig contacten had in het afgelopen jaar. Er zijn geen verschillen tussen de verschillende wijken.

We zien in de Drechtsteden een heel ander beeld dan vier jaar geleden. Het aandeel inwoners met onvoldoende sociale contacten lag toen aanzienlijk lager (zie hiervoor [tabel B.6](#) in de bijlage). Het is aannemelijk dat dit ook geldt voor Hardinxveld-Giessendam. De maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te beperken hebben hier vrijwel zeker een rol gespeeld.

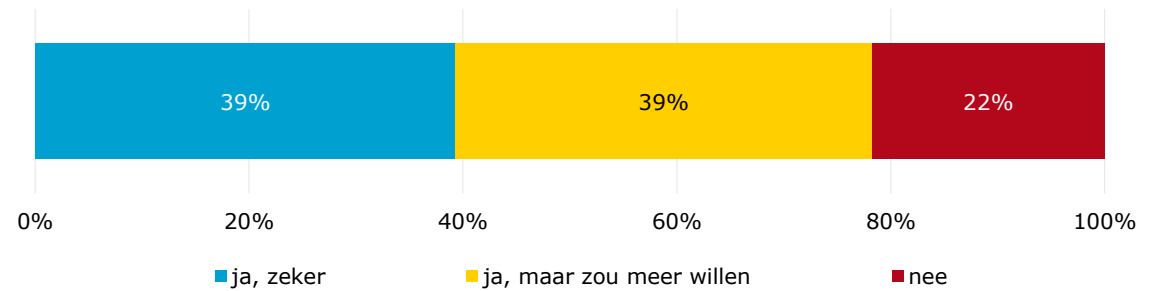
Sociaal isolement

Dat iemand vindt dat hij weinig contacten heeft, betekent niet automatisch dat hij zich sociaal geïsoleerd voelt. Andersom geldt hetzelfde: bij veel contacten kan het toch zijn dat iemand sociaal geïsoleerd is. De behoefte aan meer sociale contacten en sociaal isolement zijn twee verschillende dingen. Bij sociaal isolement gaat het om de aard van de contacten die iemand heeft.

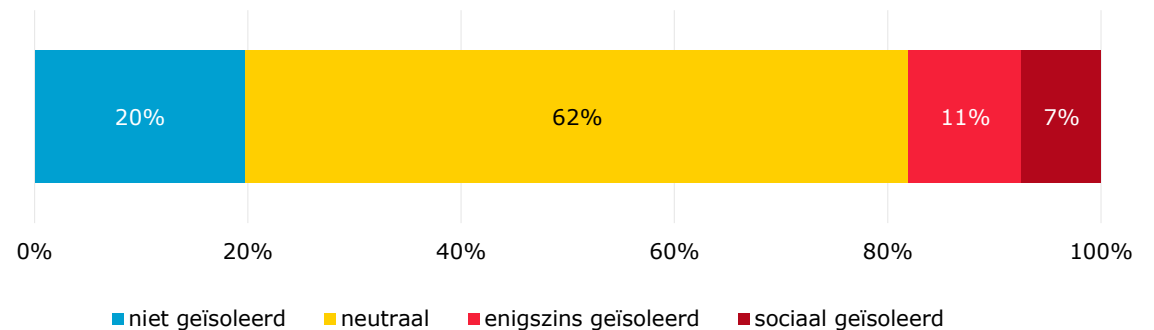
Om sociaal isolement in kaart te brengen, hebben we de methode van het SCP gebruikt. Aan de hand van de antwoorden op zes stellingen (zie figuur 2.3) wordt iemand geclassificeerd als al dan niet sociaal geïsoleerd.

In figuur 2.2 zien we dat 7% van de inwoners in sociaal isolement leeft, daarnaast is 11% enigszins geïsoleerd. Voor een op de vijf geldt dat zij niet geïsoleerd zijn. Er zijn geen verschillen tussen de wijken.

2.1 Voldoende contacten met andere mensen

2.2 Sociaal isolement

Sociaal netwerk

Stellingen sociaal isolement

Figuur 2.3 geeft de resultaten op de onderliggende stellingen van de sociaal isolementsschaal weer. Het gaat hierbij om de bovenste zes stellingen in de figuur.

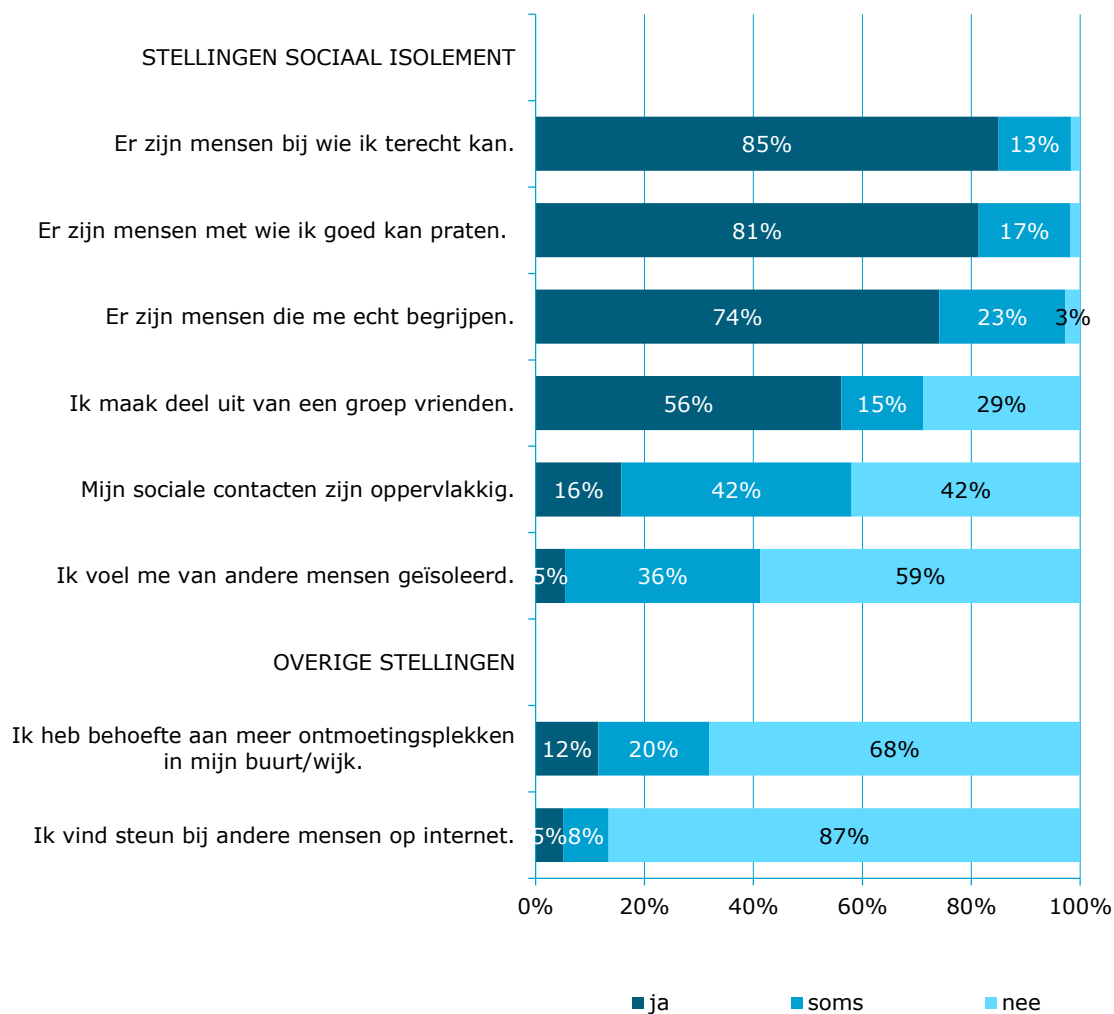
De meeste inwoners hebben mensen om zich heen bij wie ze terecht kunnen, waarmee ze goed kunnen praten en die hen echt begrijpen. Ruim de helft maakt deel uit van een groep vrienden. Het aandeel inwoners dat zijn of haar sociale contacten oppervlakkig vindt of zich van andere mensen geïsoleerd voelt is beduidend kleiner (resp. 16% en 5%).

Overige stellingen over contact met anderen

De onderste twee stellingen in figuur 2.3 behoren niet tot de schaal om sociaal isolement te meten, maar hebben wel betrekking op contact met andere mensen. Zo heeft één op de acht behoefte aan meer ontmoetingsplekken in de buurt of wijk. Twee derde heeft hier echter geen behoefte aan.

Een kleine groep van 5% geeft aan steun te vinden bij anderen op internet, bijvoorbeeld op online forums. Voor de meeste inwoners is dit geen bron van steun.

2.3 Stellingen over contact met andere mensen

Sociaal netwerk

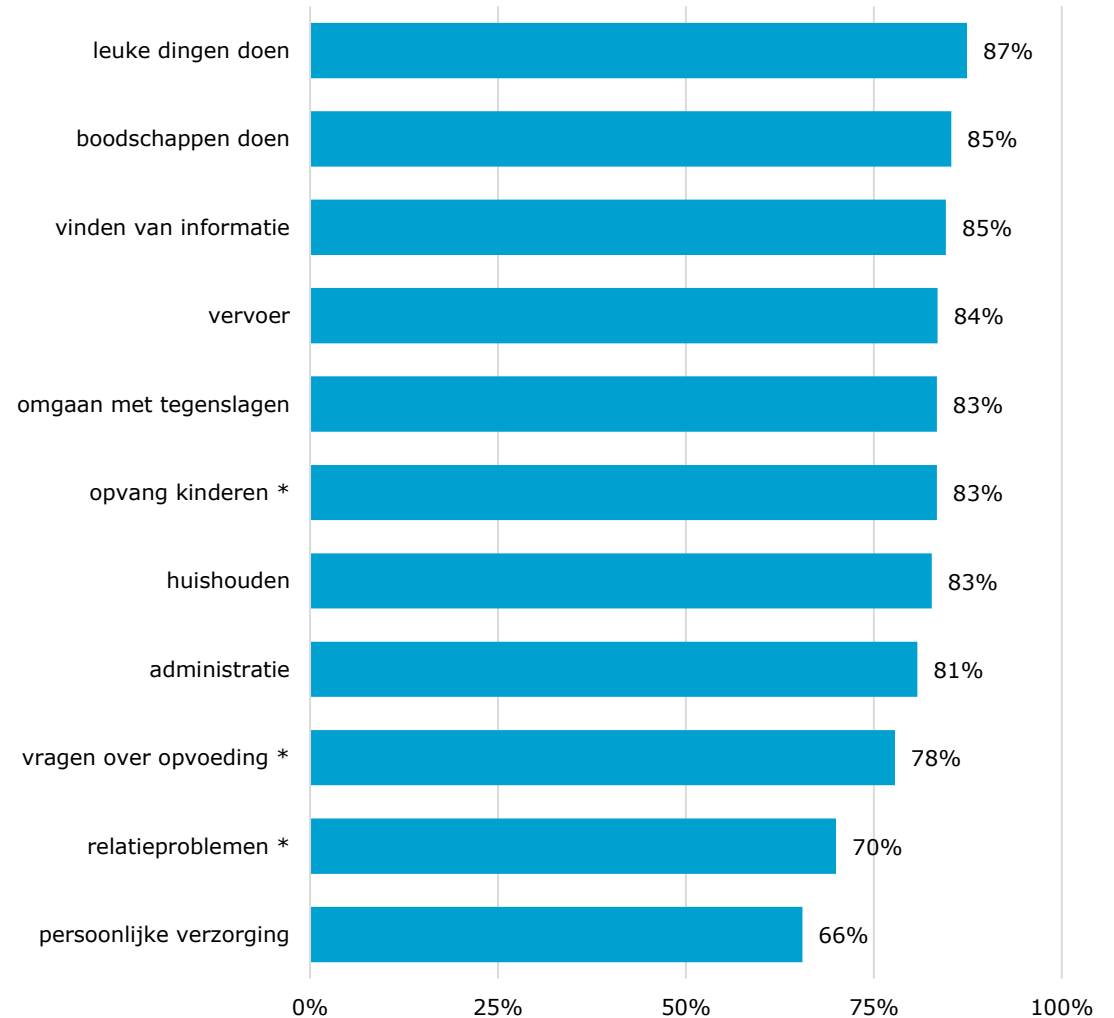
Hulp van anderen

We hebben inwoners gevraagd of zij, indien nodig, een beroep kunnen doen op hun netwerk als het gaat om hulp op verschillende gebieden. Het kan daarbij gaan om praktische ondersteuning in bijvoorbeeld het huishouden, maar ook om emotionele steun, zoals hulp bij het omgaan met tegenslagen.

Veel inwoners kunnen terugvallen op hun sociale netwerk wanneer zij hulp nodig hebben (figuur 2.4). Ook uit onderzoek van het SCP blijkt dat in tijden van adviezen en maatregelen om sociale contacten zoveel als mogelijk te beperken, de bereidheid om andere mensen te helpen nog steeds groot is.¹ Toch is er op elk aspect ook een groep inwoners die hiervoor niet op anderen kan terugvallen. Deze groep varieert van 13% bij 'leuke dingen doen' tot 34% bij 'persoonlijke verzorging'.

1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.

2.4 Kent iemand die helpt of kan helpen bij...

* Inwoners waarbij dit aspect niet van toepassing is zijn hier buiten beschouwing gelaten

Sociaal netwerk

Gezinssituatie en ouderschap

Op deze en de volgende pagina zoomen we nader in op relaties, gezinssituatie en ouderschap.

Relaties

Zeven op de tien inwoners van Hardinxveld-Giessendam van 18 jaar en ouder hebben een relatie (zie figuur 2.5). Ruim de helft is getrouwd. Geregistreerd partnerschap, samenwonend met of zonder samenlevingscontract en de LAT-relatie komen minder vaak voor. Drie op de tien inwoners hebben geen relatie.

Inwoners met een relatie beoordelen deze gemiddeld met een 8,5. Meer dan 80% geeft een rapportcijfer van 8 of hoger, slechts 2% geeft een onvoldoende.

Kinderen

Twee derde van de volwassen inwoners (67%) heeft kinderen. Een kwart (27%) heeft één of meer kinderen in de leeftijd tot 18 jaar (minderjarige kinderen). In figuur 2.6 zien we hoe de gezinssituatie voor deze ouders er uitziet. De meerderheid, te weten 89%, is samen met de vader of moeder van hun kind(eren). Eén op de acht (13%) is gescheiden van de vader of moeder. Een enkeling heeft stiefkinderen of adoptie- of pleegkinderen. Er zijn meerdere situaties per persoon mogelijk.

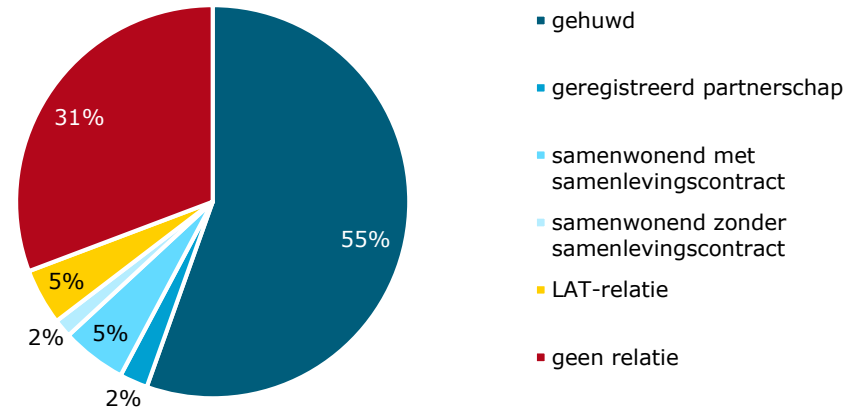
Uit onderzoek van het CBS blijkt dat het aandeel kinderen dat te maken krijgt met een scheiding van hun ouders licht is toegenomen tussen 1999 en 2019. Eind 2019 hadden twee op de tien minderjarige ouders die niet samenwoonden.¹ CBS-cijfers laten ook zien dat steeds meer huishoudens te maken hebben met complexe gezinsverbanden (via stiefrelaties en halfbroers of -zussen). Het aandeel minderjarige kinderen met één of twee stiefouders, stiefbroers of -zussen of halfbroers of -zussen is toegenomen van 10% in 1997 naar 16% in 2017.²

In Hardinxveld-Giessendam geeft 6% van de ouders met minderjarige kinderen aan dat zij in een samengesteld gezin wonen, waarbij één of beide ouders kinderen uit een vorige relatie hebben meegenomen.

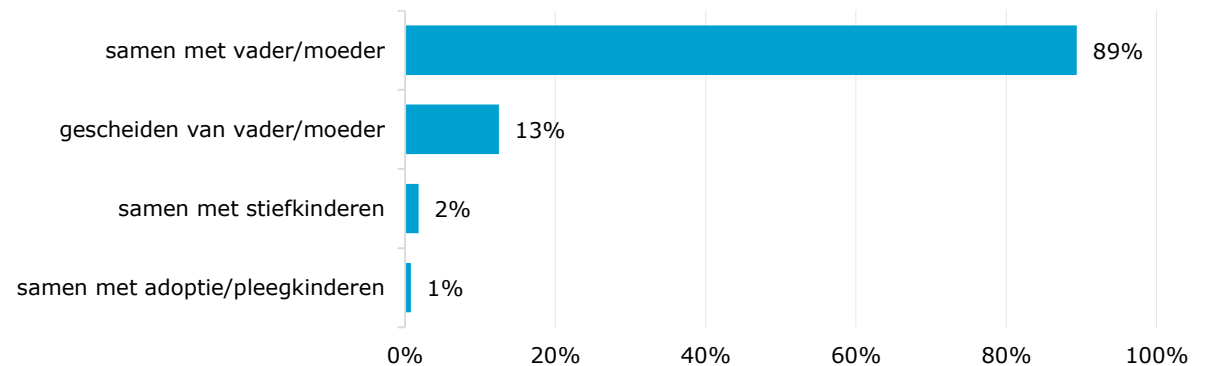
1: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/50/iets-meer-kinderen-maakten-scheiding-mee>

2: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/40/ruim-eeen-half-miljoen-minderjarigen-in-complexe-gezinsverbanden>

2.5 Soort relatie

2.6 Gezinssituatie

Toelichting: situatie voor ouders met één of meer kinderen tot 18 jaar, meerdere antwoorden mogelijk

Sociaal netwerk

Ouderlijk gezag

In figuur 2.7 zien we dat de meeste ouders van minderjarige kinderen gezamenlijk gezag hebben over hun kinderen. Slechts 2% heeft eenhoofdig gezag, waarbij het gezag bij één ouder ligt, en 3% heeft geen gezag.

Gezamenlijk ouderschap

Ouders van minderjarige kinderen die samenleven met de vader of moeder van hun kind(eren) beoordelen hun gezamenlijke ouderschap over het algemeen goed. Zij geven gemiddeld een rapportcijfer van 8,5. Acht op de tien geven een 8 of hoger. Slechts een enkeling geeft een onvoldoende.

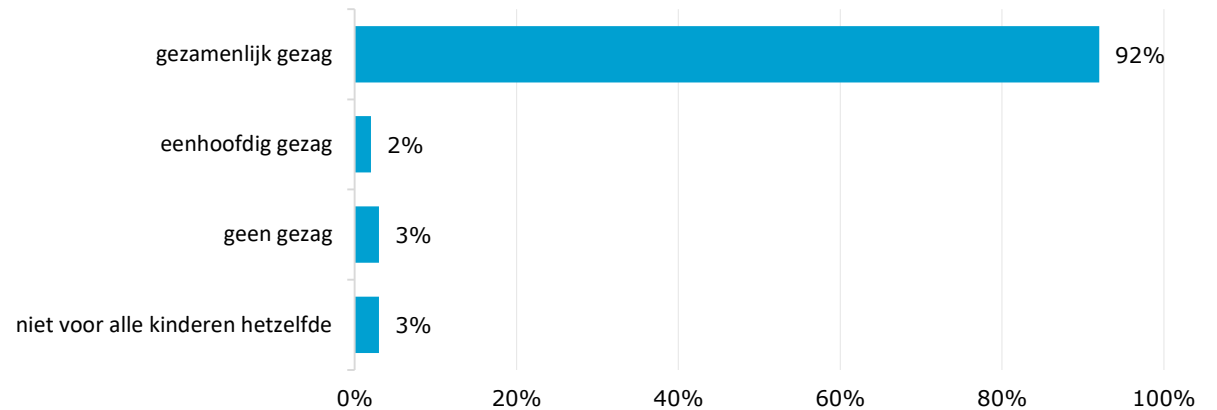
Gedeeld ouderschap

Gescheiden ouders met minderjarige kinderen beoordelen het gedeelde ouderschap met hun ex-partner minder goed. Zij geven gemiddeld een 6,4. Zeven van de zestien respondenten geven een 8 of hoger, vier van de zestien geven een onvoldoende.¹

We hebben gescheiden ouders ook gevraagd hoe vaak zij contact hebben met hun kinderen. De meesten, elf van de achttien, hebben (bijna) elke dag contact met hun kind(eren) (figuur 2.8).²

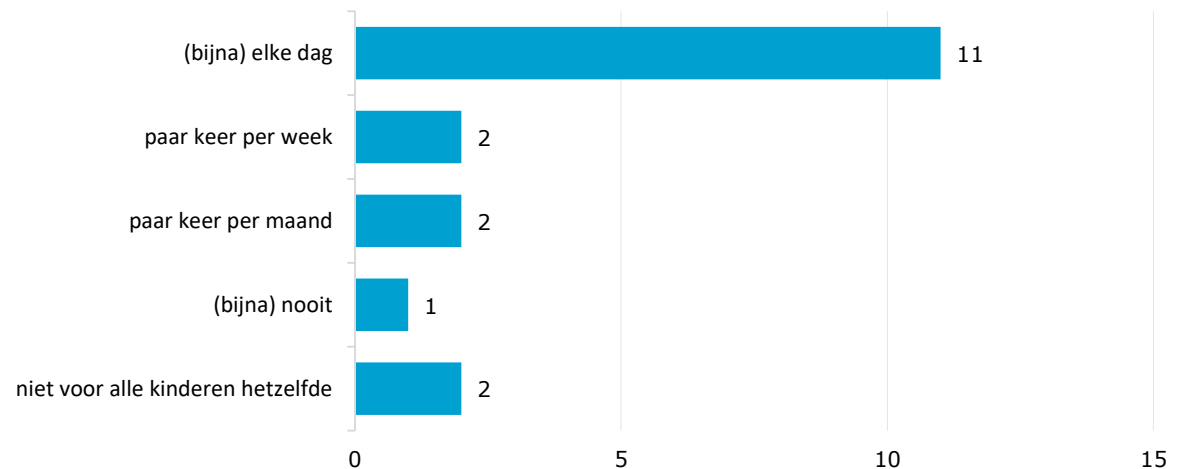
¹ & ²: Vanwege het kleine aantal waarnemingen worden deze resultaten weergegeven in absolute aantallen.

2.7 Ouderlijk gezag

Toelichting: situatie voor ouders met één of meer kinderen tot 18 jaar

2.8 Contact gescheiden ouders met kinderen (in absolute aantallen)

Toelichting: situatie voor gescheiden ouders met één of meer kinderen tot 18 jaar, in absolute aantallen

Mantelzorg

Mantelzorg

Inleiding

In het vorige hoofdstuk stond het sociaal netwerk centraal en de mate waarin mensen hierop kunnen terugvallen voor hulp en ondersteuning. Wanneer hulp aan anderen verder gaat dan af en toe een boodschap doen of samen koffie drinken, kan er sprake zijn van mantelzorg. Onder mantelzorg verstaan we:

*"De zorg die iemand geeft aan een bekende uit zijn of haar omgeving, zoals een partner, kind of vriend, als deze persoon voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. Mantelzorg wordt niet betaald."*¹

We definiëren iemand als mantelzorgers als hij of zij op dit moment minimaal 8 uur per week zorg biedt en/of de zorg langer duurt dan 3 maanden.²

Mantelzorg ontvangen

In dit hoofdstuk staan de mantelzorgers, oftewel de verleners van zorg, centraal. Aan de andere kant vinden we de ontvangers van zorg. In Hardinxveld-Giessendam gaat het dan om 8% van de inwoners, die naar eigen zeggen mantelzorg ontvangen. We verwachten dat steeds meer inwoners mantelzorg nodig hebben in de toekomst. Prognoses voorspellen dat zowel het aantal als aandeel ouderen in de gemeente de komende jaren toeneemt.³ Daarnaast blijft de overheid aanmoedigen om langer thuis te blijven wonen.

In dit hoofdstuk kijken we naar de groep mantelzorgers in Hardinxveld-Giessendam. Een aantal vragen uit het thema 'mantelzorg' heeft ook meegelopen in de Tussenmeting Monitor Sociaal uit 2019. Waar mogelijk maken we een vergelijking met deze resultaten.

Inhoudsopgave

- [Aantal mantelzorgers](#)
- [Wat doen ze?](#)
- [Hulp van anderen, spijlzorg en overbelasting](#)
- [Mantelzorgondersteuning](#)

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

1 & 2: Definitie ontleend aan het CBS
3: Primus prognose

Mantelzorg

Mantelzorg gegeven in afgelopen 12 maanden

Een kwart van de inwoners van Hardinxveld-Giessendam geeft aan in de afgelopen 12 maanden mantelzorg te hebben verleend (figuur 3.1). Dit is minder dan in 2019. Toen gaf 33% aan mantelzorg te hebben gegeven.

Aantal mantelzorgers

In Hardinxveld-Giessendam bestempelen we 19% van de volwassen inwoners als mantelzorger (figuur 3.2). Zij verlenen op dit moment minimaal 8 uur per week zorg en/of zorgen langer dan 3 maanden. In Giessendam vinden we significant meer mantelzorgers (27%), in Boven-Hardinxveld ligt dit aandeel juist lager (11%).

Het aandeel mantelzorgers is kleiner dan twee jaar geleden (toen 26%). In hoeverre de coronacrisis hier een rol heeft gespeeld, is moeilijk te zeggen. Uit angst voor besmetting van hun naaste en door de (tijdelijke) bezoekbeperkingen in zorginstellingen, zullen sommige mantelzorgers minder hulp hebben verleend. Vanwege het wegvallen van professionele hulp zullen anderen juist meer zorg op zich hebben genomen.

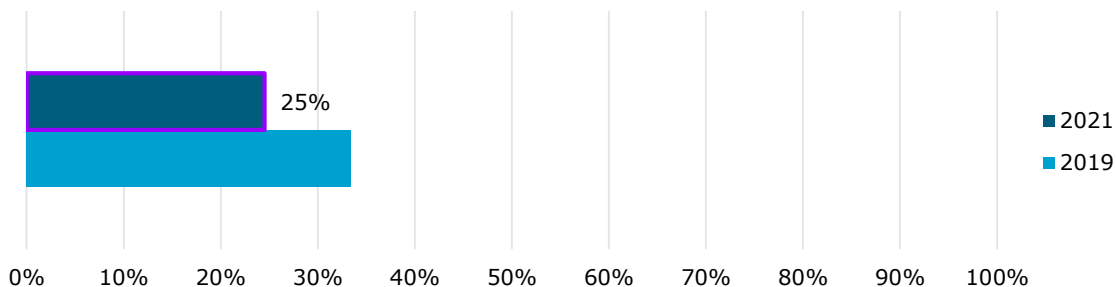
In het vervolg van dit hoofdstuk kijken we alleen naar de mantelzorgers die voldoen aan de hiervoor genoemde definitie (meer dan 8 uur per week en/of minimaal 3 maanden zorgen).

Wie geven mantelzorg?

Uit landelijk onderzoek blijkt dat het aandeel mantelzorgers onder vrouwen hoger ligt dan onder mannen.¹ Dit is ook zo in Hardinxveld-Giessendam. Dit kan te maken hebben met het feit dat vrouwen vaker parttime werken, sneller signalen opvangen dat er hulp nodig is en zich vaker verantwoordelijk voelen voor zorgtaken. Als we kijken naar leeftijd is het aandeel mantelzorgers landelijk gezien vooral hoog onder 45-64 jarigen.² Deze groep heeft relatief vaak te maken met hulpbehoevende ouders. Ook in Hardinxveld-Giessendam vinden we de meeste mantelzorgers in deze leeftijdscategorie. (Niet in figuur.)

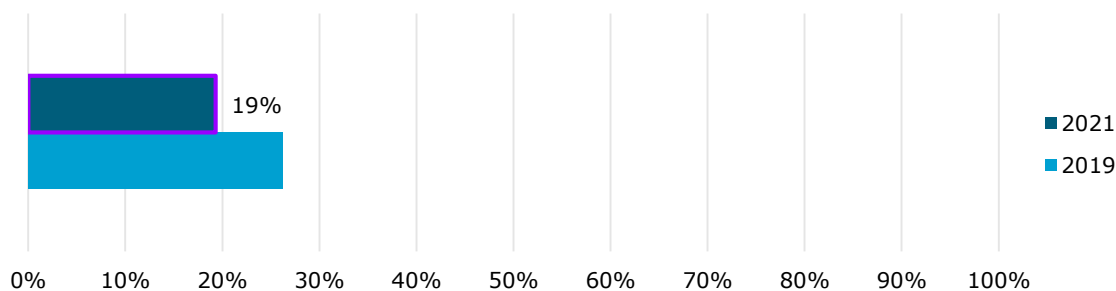
1 & 2: SCP (2020). Blijvende bron van zorg. Ontwikkelingen in het geven van informele hulp 2014-2019. Den Haag: SCP.

3.1 Mantelzorg gegeven in afgelopen 12 maanden

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2019; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2019.

3.2 Aandeel mantelzorgers

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2019; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2019.

Definitie mantelzorger = iemand die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden mantelzorg verleent

Mantelzorg

Tijd besteed aan mantelzorg

In figuur 3.3 zien we dat het aandeel mantelzorgers dat veel zorgt is afgenomen ten opzichte van de voorgaande meting. In 2021 zegt 4% meer dan 20 uur per week te zorgen, in 2019 was dat 14%. De groep die maximaal 4 uur per week zorgt is gegroeid van 59% naar 79%.

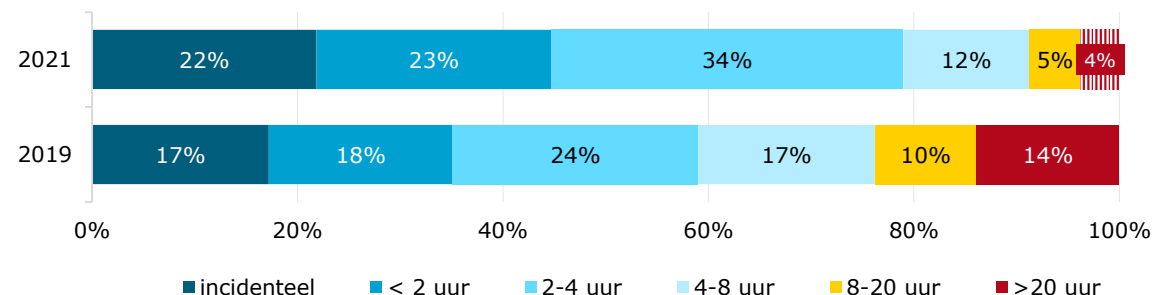
De invloed van de pandemie is ook hier moeilijk te bepalen. Uit onderzoek van het SCP komt naar voren dat voor twee derde van de mantelzorgers juist weinig is veranderd in de hoeveelheid zorg die zij verlenen. De groep die meer is gaan zorgen, is even groot als de groep die minder zorgt.¹ In Hardinxveld-Giessendam zien we dit niet terug.

Soort mantelzorg

Mantelzorgers kunnen verschillende taken op zich nemen. Figuur 3.4 laat zien dat de meeste mantelzorgers gezelschap en/of emotionele ondersteuning bieden (69%). Ook ondersteunen zij regelmatig in het huishouden (53%) en helpen ze bij regeltaken, zoals de financiële administratie of het maken van afspraken (49%).

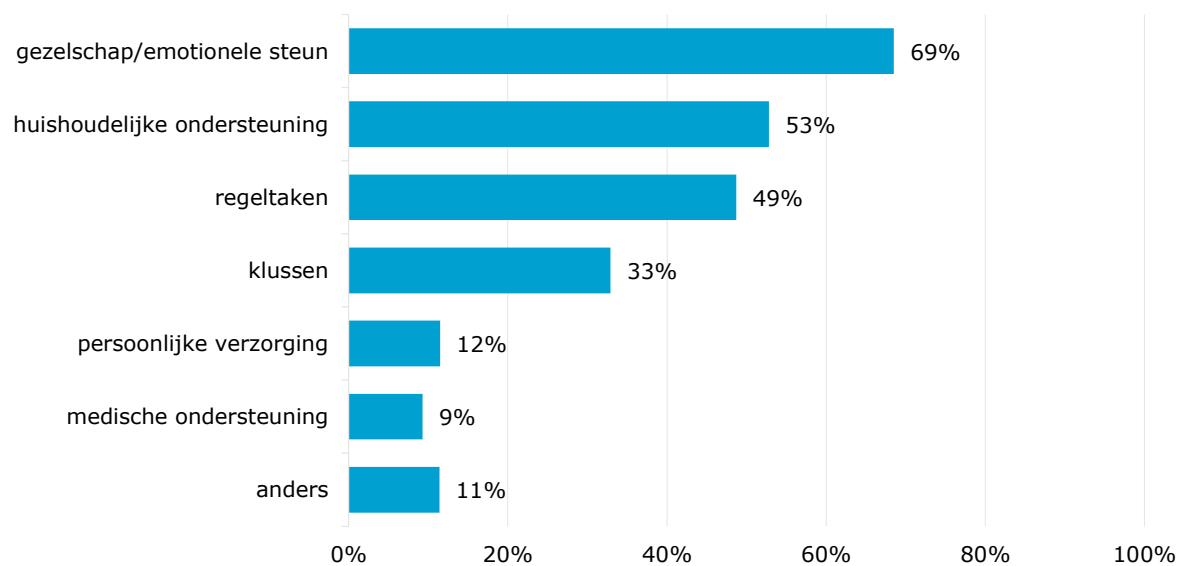
1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.

3.3 Aantal uren mantelzorg per week

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2019; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2019.

3.4 Soort mantelzorg

Toelichting: meerdere antwoorden mogelijk

Mantelzorg

Hulp van anderen

Mantelzorgers staan er vaak niet alleen voor. Zij kunnen hulp krijgen van bijvoorbeeld andere familieleden, vrienden, buren of vrijwilligers. In Hardinxveld-Giessendam zeggen zeven op de tien mantelzorgers hulp van anderen te krijgen (figuur 3.5). Dit is vergelijkbaar met 2019.

Spilzorg

Drie op de tien mantelzorgers pakken de zorg voor hun naaste alleen op. Mantelzorgers die er alleen voor staan en meer dan 20 uur per week zorgen, noemen we spilzorgers. Zij zijn de spil in het leven van hun naaste. In de Drechtsteden gaat het om 5% van alle mantelzorgers.¹ Dit komt neer op 1% van alle Drechtstedelingen van 18 jaar en ouder, wat gelijk is aan 2017 en 2019. Hoewel het om een kleine groep gaat, is het risico op overbelasting bij spilzorgers groot.

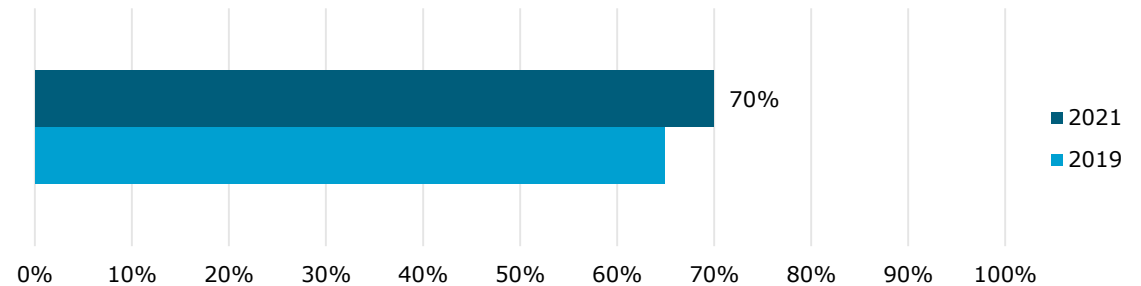
Ervaren belasting

Aan de ene kant kan het geven van mantelzorg een gevoel van voldoening geven bij de mantelzorger. Aan de andere kant kunnen mantelzorgers overbelast raken door het geven van langdurige en/of intensieve zorg. Figuur 3.6 laat zien dat ruim driekwart van de mantelzorgers in Hardinxveld-Giessendam hun mantelzorgtaken goed kan combineren met hun dagelijkse activiteiten. De overige 22% heeft in meer of mindere mate moeite met het combineren van mantelzorgtaken met hun eigen dagelijkse bezigheden. Naar eigen zeggen geldt voor 1% dat zij overbelast zijn geraakt door het geven van mantelzorg.

I&O Research deed specifiek onderzoek naar mantelzorg tijdens de coronacrisis. Hieruit komt naar voren dat mantelzorgers de zorg als zwaarder ervaren tijdens de pandemie. Er is minder hulp van anderen beschikbaar, mantelzorgers zijn bang om hun naaste te besmetten en men heeft minder mogelijkheden voor ontspanning naast de mantelzorg.²

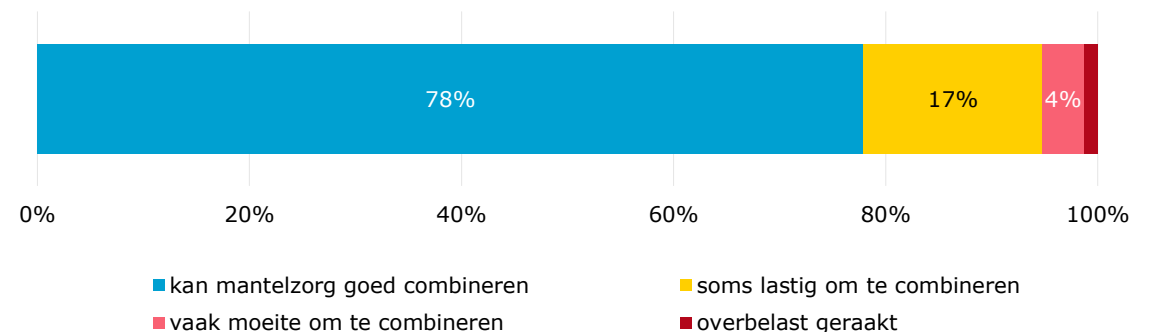
1: Vanwege het lage aantal waarnemingen per gemeente rapporteren we dit cijfer voor de Drechtsteden.
2: I&O Research (2021). Mantelzorg tijdens de coronacrisis. Amsterdam: I&O Research.

3.5 Hulp van anderen

Toelichting: **omkaderde staven** in de grafiek wijzen op een significante **toename** of **afname** t.o.v. 2019; als er geen kaders om de staven staan is er dus geen verschil met 2019.

3.6 Ervaren belasting mantelzorgers

Toelichting: **gearceerde staven** in de grafiek wijzen op een significant verschil t.o.v. 2017; als er geen gearceerde staven staan is er dus geen verschil met 2017.

Mantelzorg

Mantelzorgondersteuning

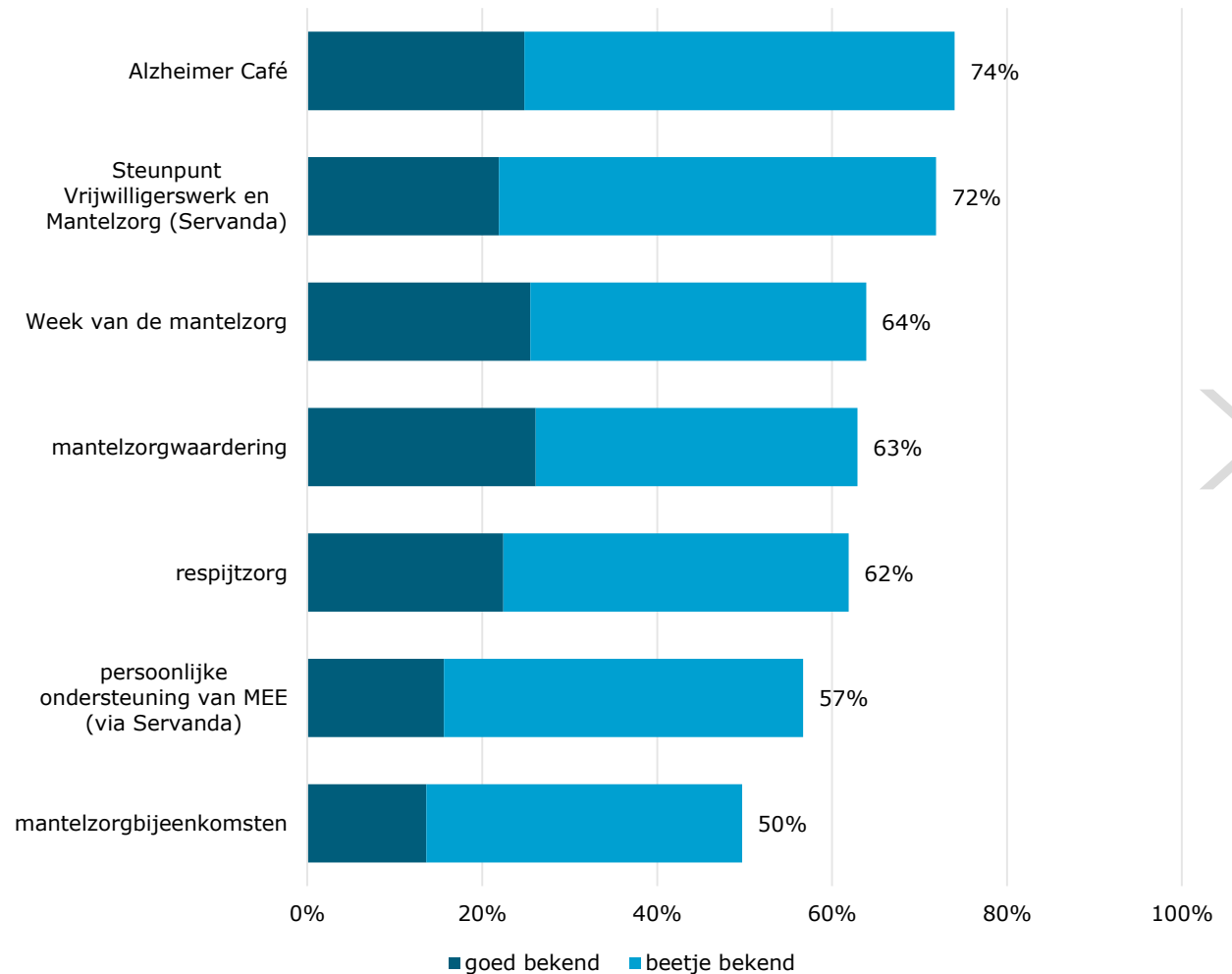
Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ondersteuning van mantelzorgers. Zij zijn vrij om te kiezen welke mogelijkheden zij inzetten om mantelzorgers te informeren en te ondersteunen.

In figuur 3.7 zien we dat alle vormen van mantelzorgondersteuning in Hardinxveld-Giessendam bekend zijn bij minimaal de helft van de mantelzorgers. Het Alzheimer Café en het Steunpunt Vrijwilligerswerk en Mantelzorg zijn het meest bekend (resp. 74% en 72% van alle mantelzorgers zijn hier goed of een beetje bekend mee). De mantelzorgbijeenkomsten zijn het minst bekend (50%).

Een goede vergelijking met de meting uit 2019 is niet mogelijk, omdat de antwoordcategorieën in deze huidige meting zijn gewijzigd.¹ De resultaten uit 2019 zijn opgenomen in [tabel B.5](#) in de bijlage.

1: In 2019 werden de antwoordcategorieën 'ja' en 'nee' gebruikt. In 2021 is de antwoordcategorie 'ja' opgesplitst in 'ja, goed bekend' en 'ja, beetje bekend'.

3.7 Bekendheid mantelzorgondersteuning

Mantelzorg

Gebruik van mantelzorgondersteuning

Slechts 4% van de mantelzorgers zegt gebruik te maken van mantelzorgondersteuning. Dit is vergelijkbaar met 2019. Ook in landelijk onderzoek blijft het gebruik van mantelzorgondersteuning stabiel in de afgelopen jaren.¹

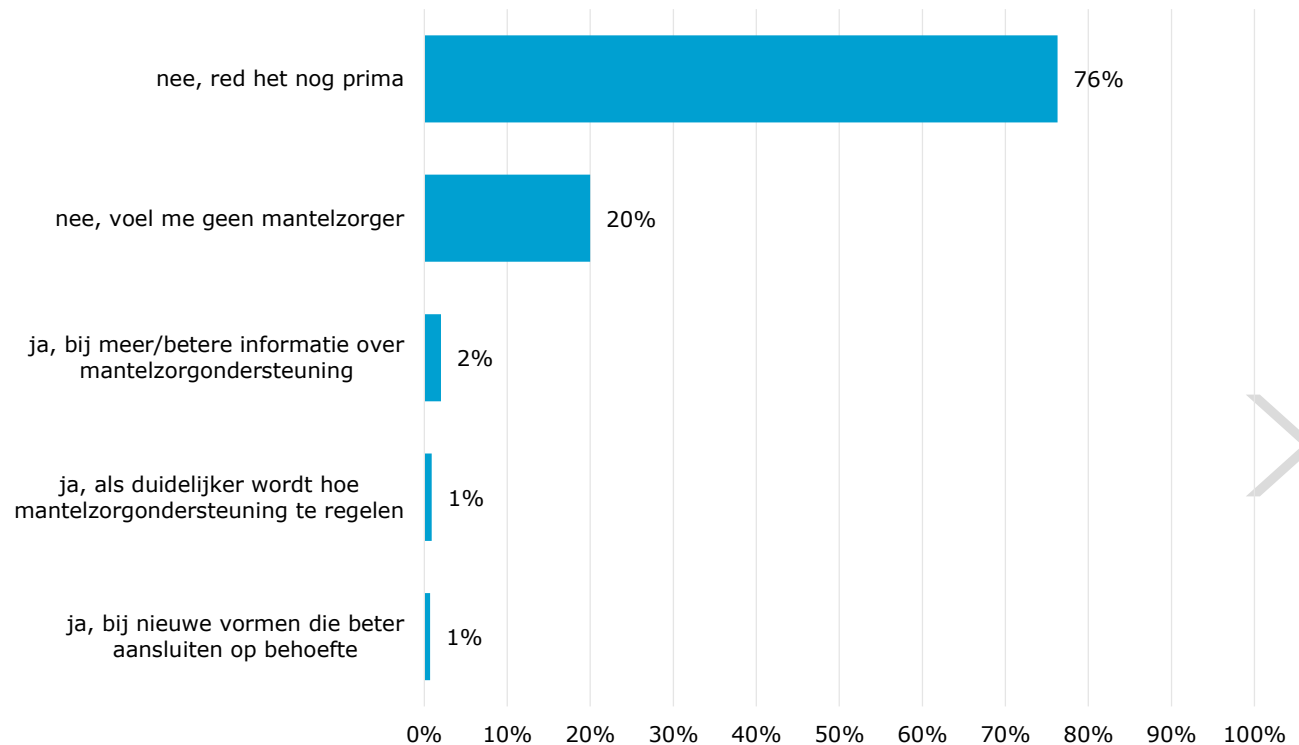
Wil men (meer) gebruik maken van mantelzorgondersteuning?

De vraag is of mantelzorgers meer gebruik van mantelzorgondersteuning zouden willen maken. Figuur 3.8 laat zien dat driekwart van de mantelzorgers het prima redt zonder mantelzorgondersteuning of met de huidige ondersteuning die zij al gebruiken. Daarnaast zegt één op de vijf zich geen mantelzorger te voelen. Het merendeel geeft dus aan geen behoefte te hebben aan mantelzorgondersteuning. Een enkeling zegt wel meer gebruik te willen maken van ondersteuning, maar mist bijvoorbeeld informatie over de huidige mogelijkheden.

Het gebruik van mantelzorgondersteuning is dus beperkt. Daar tegenover kunnen we stellen dat veel mantelzorgers hier ook geen behoefte aan hebben. Ondersteuning is het meest belangrijk voor degenen die zich het zwaarst belast voelen.

1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.

3.8 Wil men (meer) ondersteuning gebruiken?

Toelichting: meerdere antwoorden mogelijk

Vrijwillige inzet

Vrijwillige inzet

Inleiding

Naast mantelzorg zijn er meer manieren waarop mensen op vrijwillige basis iets voor anderen kunnen betekenen. Bijvoorbeeld door het doen van vrijwilligerswerk.

Vrijwilligerswerk definiëren we als:

*"Werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving."*¹

Het gaat hierbij dus om niet-beroepsmatige participatie in een organisatie.

Naast vrijwilligerswerk kunnen inwoners ook vrijwillig actief zijn in de eigen buurt. In dit hoofdstuk bekijken we deze twee vormen van vrijwillige inzet.

Inhoudsopgave

- [Vrijwilligerswerk](#)
- [Actief in de buurt](#)

Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

1: Definitie ontleend aan het CBS

Vrijwillige inzet

Vrijwilligerswerk

Een derde van de inwoners van Hardinxveld-Giessendam (34%) heeft in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan. In de wijk Giessendam ligt dit aandeel significant hoger. Daar heeft 46% zich vrijwillig ingezet.

Ten opzichte van 2017 is het aandeel vrijwilligers in de Drechtsteden significant gedaald (zie [tabel B.6](#) in de bijlage). We verwachten dat de beperkingen tijdens de coronacrisis hier een rol hebben gespeeld. Contacten met anderen werden beperkt en veel sociale activiteiten gingen niet of in aangepaste vorm door. Ook uit landelijke onderzoeken^{1,2} komt naar voren dat Nederlanders tijdens de pandemie over het algemeen minder vrijwilligerswerk deden dan daarvoor. Hoewel we geen exacte vergelijking kunnen maken met deze onderzoeken, zien we wel overal een daling. Toch zien we verderop in het [hoofdstuk Effect van de Coronacrisis](#) dat er ook inwoners zijn die aangeven juist meer vrijwilligerswerk te zijn gaan doen tijdens de coronacrisis.

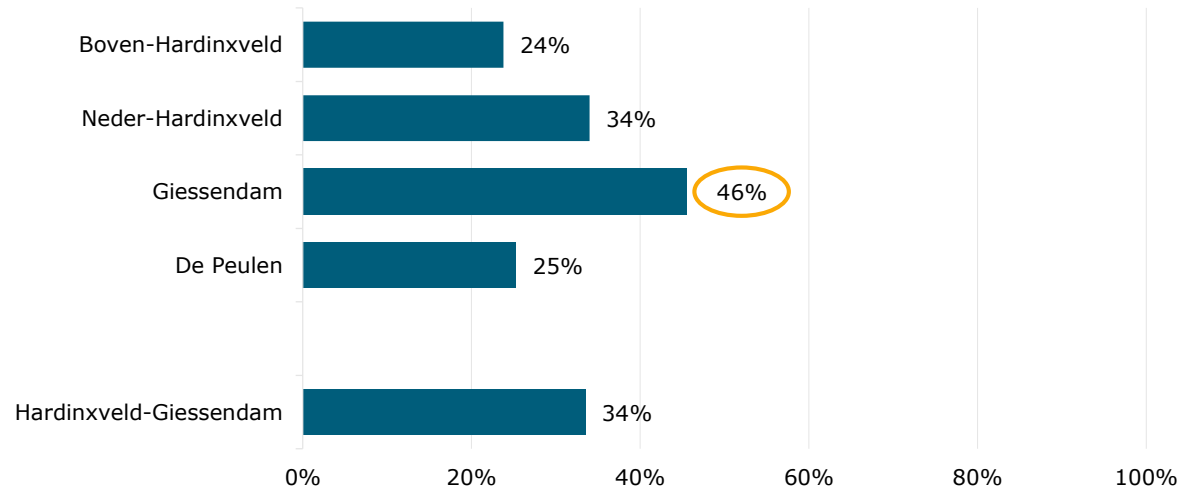
Waar doet men vrijwilligerswerk?

De meeste vrijwilligers in Hardinxveld-Giessendam zijn actief bij een godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie (52% van de vrijwilligers, niet in figuur), een zorg/welzijnsorganisatie of een sportvereniging (beide 23%, niet in figuur).

In tabel 4.1 hebben we het aandeel vrijwilligers ten opzichte van het totaal aantal inwoners in Hardinxveld-Giessendam weergegeven. Hier zien we dat 17% van alle volwassen inwoners zich vrijwillig inzet voor een godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie.

- 1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.
- 2: Cijfers uit het onderzoek Sociale samenhang en welzijn van het CBS.

4.1 Vrijwilligerswerk gedaan in afgelopen 12 maanden

Toelichting: wijken met een **omcirkeld percentage** scoren significant **boven** of **onder** het gemiddelde van Hardinxveld-Giessendam; als er geen omcirkelde percentages staan is er dus geen verschil tussen de wijk en het Hardinxveld-Giessendams gemiddelde.

Tabel 4.1 Top 5 vrijwilligerswerk (%)

godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie	17
zorg/welzijnsorganisatie	8
sportvereniging	8
goed doel / organisatie met maatschappelijk doel	6
school, crèche of peuterspeelzaal	4

Toelichting: % van totaal aantal inwoners van Hardinxveld-Giessendam. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die 'ja' antwoordden op de vraag 'Heeft u in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan?'.

Vrijwillige inzet

Vrijwillig actief zijn in de eigen buurt

Naast het doen van vrijwilligerswerk kunnen inwoners ook vrijwillig actief zijn in hun eigen buurt. In tegenstelling tot vrijwilligerswerk, hoeft dit niet altijd plaats te vinden in georganiseerd verband. Dit kan ook zijn het helpen van een eenzame buurtbewoner of het schoonhouden van de straat.

Eén op de acht inwoners van Hardinxveld-Giessendam is in de afgelopen 12 maanden vrijwillig actief geweest in de eigen buurt (13%). Hier zien we geen verschillen tussen de wijken.

Net zoals het aandeel vrijwilligers is ook het aandeel Drechtstedelingen dat zich vrijwillig inzet voor de buurt afgenomen ten opzichte van 2017 (zie [tabel B.6](#) in de bijlage). Deze daling is echter minder groot.

Wat doet men in de buurt?

De meeste inwoners van Hardinxveld-Giessendam die actief geweest zijn in hun eigen buurt hebben buurtbewoners geholpen die dat nodig hadden. Bijvoorbeeld door even langs te gaan, boodschappen te doen of toe te zien op de kinderen (65% van de actieven, niet in figuur). Een kwart (24%, niet in figuur) heeft schoongemaakt, opgeruimd of groen bijgehouden in de buurt en 18% heeft buurtactiviteiten georganiseerd.

In tabel 4.2 hebben we ook deze cijfers afgezet tegen de totale bevolking in Hardinxveld-Giessendam.

4.2 Vrijwillig actief geweest in de buurt

Tabel 4.2 Top 3 actief zijn in de buurt (%)

buurtbewoners helpen die dat nodig hebben	8
buurt schoonmaken, opruimen of groen bijhouden	3
buurtactiviteiten organiseren	2

Toelichting: % van totaal aantal inwoners van Hardinxveld-Giessendam. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die 'ja' antwoordden op de vraag 'Bent u in de afgelopen 12 maanden in uw buurt vrijwillig actief geweest?'.

Participatie

Participatie

Inleiding

In dit hoofdstuk kijken we naar participatie, ofwel: meedoen in de samenleving. Het uitgangspunt is dat dit voor iedereen geldt, ongedacht leeftijd, geslacht, beperking enzovoort. Meedoen in de samenleving draagt bij aan meer sociale contacten en eigen kracht. Movisie omschrijft participatie als volgt:

"Het hebben van werk, het volgen van onderwijs, het verrichten van vrijwilligerswerk en betrokken zijn bij leefbaarheid van de eigen omgeving"

In de volgende pagina's behandelen we allereerst de indexscore Participatie. Deze index geeft een algeheel beeld van de mate waarin inwoners van Hardinxveld-Giessendam participeren in hun gemeente. Daarna gaan we meer in detail in op enkele aspecten van participatie. Vrijwillige inzet valt eveneens onder participatie maar hebben we in het vorige hoofdstuk al in kaart gebracht.

Inhoudsopgave

- [Indexscore Participatie](#)
- [Lidmaatschap van verenigingen en organisaties](#)
- [Activiteiten binnen en buiten verenigingsverband](#)
- [Sportfrequentie](#)

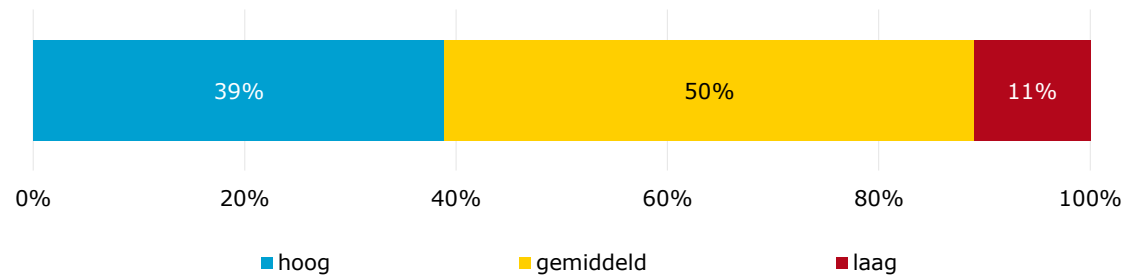
Klik op een hoofdstuk en ga direct naar...

Participatie

5.1 Index Participatie

Indexscore Participatie

Net als voor Eigen Kracht hebben we een indexscore ontwikkeld die een algeheel beeld geeft van de participatie van inwoners van Hardinxveld-Giessendam. Zie figuur 5.1 hiernaast. De indexscore wordt opgebouwd door een aantal onderwerpen samen te nemen, zie het blauwe blok hieronder. De hoogte van de indexscore bepaalt vervolgens in welke groep iemand valt:

<3=laag   >3 en <7= gemiddeld   >7 =hoog

De gemiddelde score in 2021 is 5.9.

Twee derde van de Giessendamers (66%, niet in figuur) heeft betaald werk of volgt een opleiding. Dertien procent volgt een studie of gaat naar school.

“Ik pas een dag in de week op mijn kleinkinderen”

Inwoner van Hardinxveld-Giessendam

Indexscore 'Participatie'

Onderwerpen die gezamenlijk de index bepalen:

- activiteiten ondernemen
- sociaal isolement
- subjectieve beleving aantal contacten
- werk/opleiding
- vrijwilligerswerk

Passieve participatie (zoals niet-actief lidmaatschap van verenigingen of het steunen van organisaties) sluiten we uit, omdat mensen hiervoor niet altijd de deur uit hoeven of in contact hoeven te treden met anderen.

Toelichting: het gaat in dit onderzoek om inwoners van 18 jaar of ouderen die zelfstandig wonen. Een uitgebreide beschrijving van de indexscore vindt u in de bijlage.

Participatie

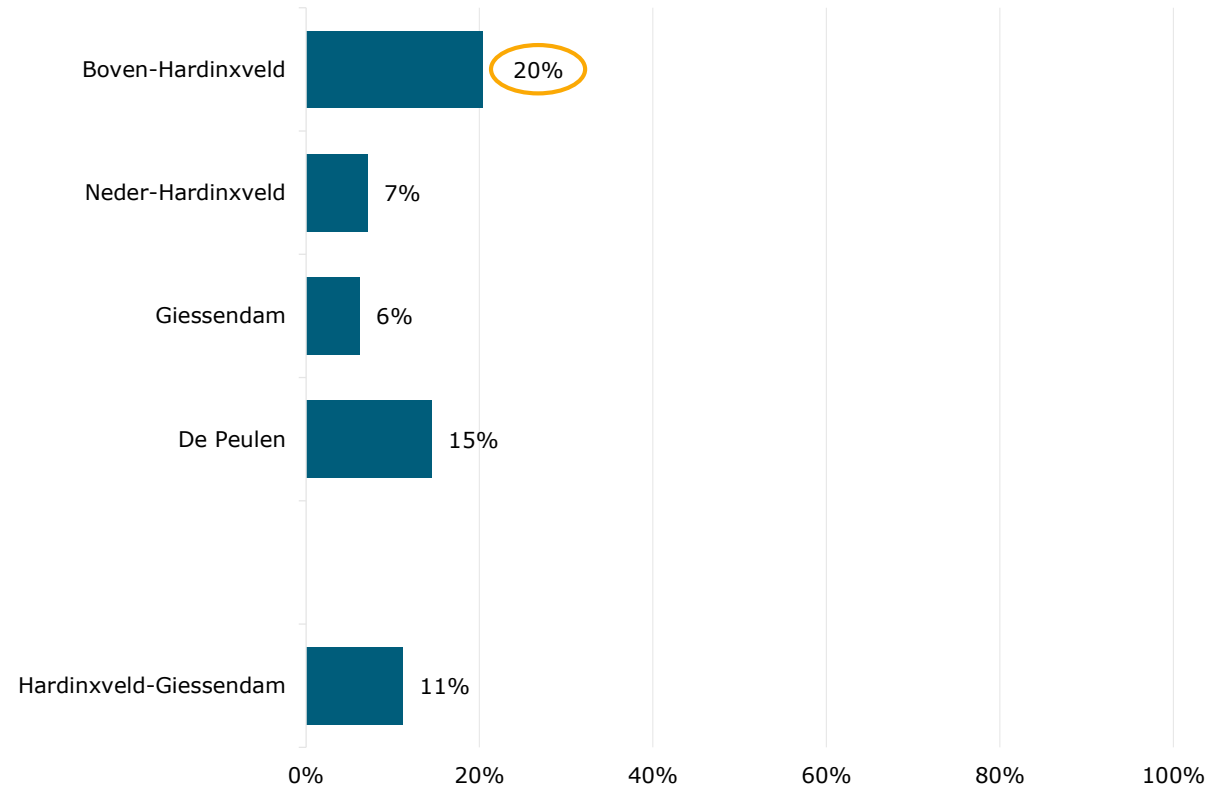
5.2 Index: aandeel laag participerende inwoners per wijk

Inwoners die weinig participeren

Lage participatie duidt op een meer kwetsbare groep mensen. In figuur 5.2 is de groep Hardinxveld-Giessendammers die laag scoort (11%) op de participatie index uitgesplitst naar wijk.

Het aantal laag participerende inwoners ligt in de wijken Neder-Hardinxveld & Giessendam lager en in de wijk de Peulen hoger dan in Hardinxveld-Giessendam als geheel. Deze verschillen zijn echter niet significant. Het aantal ligt in de wijk Boven-Hardinxveld wel significant (20%) hoger.

Er zijn verschillende redenen voor het feit dat de participatie in de ene wijk lager ligt dan in de andere. Dit is mede afhankelijk van de samenstelling en kenmerken van de wijk. In de volgende pagina bekijken we de relatie tussen een aantal persoonskenmerken en de mate van participatie.

Wijken met een **omcirkeld percentage** scoren in 2021 significant **boven** of **onder** het gemiddelde van Hardinxveld-Giessendam; als er geen omcirkelde percentages staan is er in 2021 dus geen verschil tussen de wijk en het Hardinxveld-Giessendams gemiddelde.

Participatie

Tabel 5.1 Participatie naar achtergrondkenmerken (%)

Participatie naar opleiding, ervaren gezondheid, langdurige gezondheidsbeperkingen en leeftijd

In de tabel hiernaast staan de vier achtergrondkenmerken die het meest bepalend zijn voor de mate van participatie van Hardinxveld-Giessendam in volgorde van belangrijkheid. We zien achtereenvolgens hoe opleiding, ervaren gezondheid, het al dan niet hebben van een langdurige ziekte of beperking en leeftijd samenhangen met de score op de participatie index.

Wat maakt dat iemand weinig, gemiddeld of veel participeert? Uit onze analyse blijkt dat opleiding de grootste invloed heeft op de mate waarin iemand participeert. Hoe hoger het opleidingsniveau hoe hoger de score op de participatie index. Bijna 4 op de 10 Hardinxveld-Giessendamers met de laagste opleiding hebben de laagste score op de participatie index. Een lage score op de participatie index komt daarentegen slechts bij 1 op de 20 hbo/wo opgeleiden voor.

De ervaren gezondheid is de tweede bepalende factor van de mate van participatie. Van de mensen met een zeer goede ervaren gezondheid heeft 42% de hoogste score op de index tegenover 6% van de Hardinxveld-Giessendamers met een (zeer) slechte gezondheid. Van de Hardinxveld-Giessendamers met langdurige gezondheidsbeperkingen heeft toch nog 23% een hoge participatie score. Die hoogste score vinden we echter bij bijna de helft van degenen zonder beperkingen (46%).

Tenslotte heeft ook leeftijd invloed op iemands participatie. Bijna de helft van de 35-64 jarigen heeft de hoogste participatie score (48%). Die hoogste score op de index komt het minst vaak voor bij 65+ers. Ruim 6 op 10 van hen hebben een gemiddelde score op de participatie index.

In tabel 5.1 ziet u alles op een rij:

- Hoe hoger de opleiding, hoe meer participatie.
- Hoe hoger de ervaren gezondheid, hoe meer participatie.
- Langdurige ziekte hangt samen met minder participatie.
- De 35-64 jarigen participeren het meest in Hardinxveld Giessendam.

	score op index Participatie		
	laag	gemiddeld	hoog
gemiddelde Hardinxveld-Giessendam	11	50	39
opleiding			
geen opleiding/basisonderwijs	39	48	13
vmbo, mavo, mulo, lbo/mbo1	14	55	31
mbo 2, 3 of 4/havo, vwo, hbs, mms	10	50	40
hbo/wo	5	46	49
ervaren gezondheid			
zeer goed	12	46	42
goed	8	47	45
gaat wel	16	58	26
(zeer) slecht	33	61	6
langdurige ziekte, aandoening of beperking			
ja	20	57	23
nee	7	47	46
leeftijd			
18-34 jaar	6	57	37
35-64 jaar	11	41	48
65 jaar en ouder	20	62	18

Participatie

Tabel 5.2 Top 5 lidmaatschap vereniging/organisatie

	2021
kerk/moskee	56
bibliotheek	29
overige sportaanbieders	26
sportvereniging	23
organisatie met maatschappelijk doel	15

Toelichting: % van totaal aantal inwoners Hardinxveld-Giessendam

Lidmaatschap vereniging/organisatie

In totaal is 86% van de Hardinxveld-Giessendammers van 18 jaar en ouder lid van een vereniging/organisatie.

In tabel 5.2 hiernaast staat de top 5 meest voorkomende verenigingen/organisaties waar inwoners lid van zijn.

Bovenaan staat het lidmaatschap van kerk/moskee (56%).

Voor het lidmaatschap bij een bibliotheek geldt dat dit sinds 1990 afneemt. In 2018 was nog 10% van de volwassenen lid (Bron: CBS). De cijfers voor Hardinxveld-Giessendam liggen in 2021 nog een stuk hoger.

Ongeveer een kwart van de Hardinxveld-Giessendammers is lid van een sportvereniging of van een overige sportaanbieder (bijvoorbeeld een fitnesscentrum). Landelijk was 22% van de volwassenen eind 2020 lid van een sportvereniging¹. In de volgende pagina gaan we verder in op de sportfrequentie.

Activiteiten doen

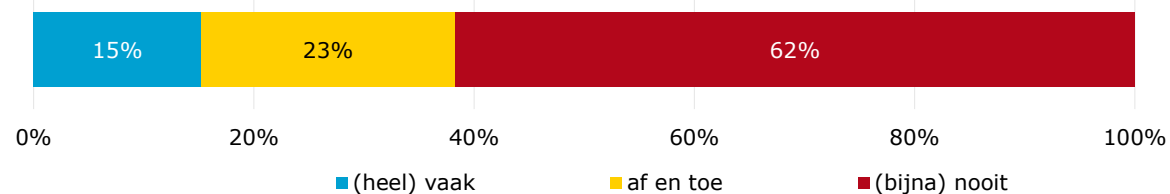
Naast activiteiten in verenigingsverband kunnen mensen ook andere activiteiten samen doen, zoals samen koffie drinken, samen koken of een uitstapje maken. In figuur 5.3 en 5.4 staat hoe actief inwoners binnen en buiten verenigingsverband zijn.

Duidelijk zichtbaar is dat zes op de tien inwoners (bijna) nooit activiteiten ondernemen in verenigingsverband. Voor de activiteiten buiten verenigingsverband geldt dat dit aantal een kwart lager ligt.

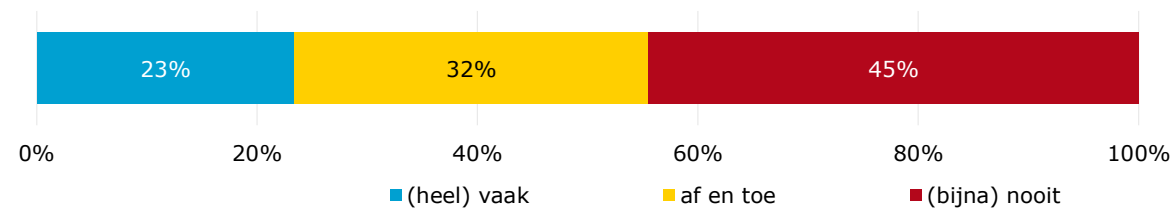
Het is aannemelijk dat de coronacrisis van invloed is. Het past hierbij dat de impact op activiteiten in verenigingsverband daarbij groter is dan daarbuiten.

1: Dool, R. van den (2021). Sportdeelname en lidmaatschap 2012-2020, factsheet 2021/20. Mulier instituut, Utrecht.

5.3 Activiteiten in verenigingsverband doen: afgelopen 12 maanden

5.4 Activiteiten buiten verenigingsverband doen: afgelopen 12 maanden

Participatie

5.5 Sportfrequentie in de afgelopen 12 maanden

Sport

In de pagina hiervoor hebben we gezien dat 26% van de Hardinxveld-Giessendamers lid is van een 'overige sportaanbieder' (zoals een sportschool) en/of een sportvereniging (23%). Uiteraard sporten mensen ook buiten verenigingsverband.

Figuur 5.5 laat de sportfrequentie van inwoners zien volgens de volgende definitie:

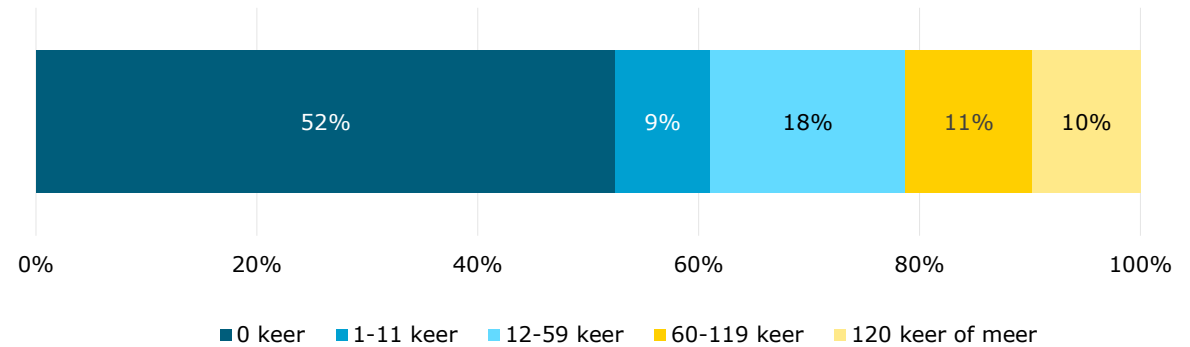
"Het gaat om activiteiten die u in de afgelopen twaalf maanden heeft gedaan volgens gebruiken en regels uit de sportwereld. U moet dus denken aan bijvoorbeeld voetbal, badminton, fitness, toerfietsen en schaken, maar niet aan yoga, tuinieren, puzzelen of fietsen naar het werk of naar de supermarkt. Sporten die u tijdens de vakanties heeft beoefend, tellen wel mee."

De helft van de inwoners van Hardinxveld-Giessendam zegt niet te hebben gesport in het afgelopen (corona) jaar. Een op de tien sportte in ieder geval een keer per week (11%). Deze resultaten zijn in lijn met die van ander onderzoek.

Afgezet naar leeftijd blijkt de sportfrequentie vooral af te nemen voor de groep 65+'ers. Van deze groep geldt voor 76% dat ze nooit sporten. Dit is 41% voor de leeftijdsgroep 18 tot en met 34 jaar en 48% voor de groep 35-64 jarigen. Voor de andere sportfrequenties zijn de aantallen van de twee leeftijdsgroepen vergelijkbaar.

Uit het onderzoek van het RIVM¹ naar sport- en beweeggedrag in 2020 blijkt dat 30 tot 50 procent van de bevolking aangeeft dat ze tijdens de coronacrisis minder zijn gaan sporten/bewegen.

1: Duijvestijn, M. et al. (2021). Sport- en Beweggedrag in 2020. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

■ 0 keer ■ 1-11 keer ■ 12-59 keer ■ 60-119 keer ■ 120 keer of meer

Effect van de Coronacrisis

Effect van de Coronacrisis

De invloed van de coronapandemie

We zagen in het vorige hoofdstuk dat de coronacrisis invloed heeft gehad op de participatie mogelijkheden en het gedrag van mensen in Hardinxveld-Giessendam. De coronacrisis heeft dus invloed gehad op het sociaal functioneren van mensen.

Bij de open vragen over mantelzorg en vrijwilligerswerk bijvoorbeeld geven respondenten aan dat corona een negatieve invloed heeft gehad op hun activiteiten en zorgverlenende handelingen naar anderen. Aan het einde van de vragenlijst was er ruimte voor opmerkingen. Ook daar troffen we opmerkingen aan die betrekking hadden op de coronaepidemie. Zo schreef iemand: "Door corona wordt je leven heel anders. Je kunt niet zomaar bij iemand op bezoek gaan en ook het verenigingsleven en kerkbezoek ligt stil."

De impact van de coronaepidemie op de contacten die mensen hadden met de personen uit hun sociale netwerk (familie en vrienden) en het voorkomen van gevoelens van eenzaamheid worden verderop in dit hoofdstuk beschreven.

Invloed op werk

Op het gebied van werk is het beeld niet helemaal duidelijk. Al heeft bijna 6 op de 10 Hardinxveld-Giessendammers in de werkzame leeftijd zijn of haar werk behouden; 37% lijkt geen antwoordcategorie te hebben gevonden voor zijn of haar situatie, hetgeen moeilijk verder te duiden is. Wel duidelijk is dat slechts 4% zijn baan is kwijt geraakt, 1% heeft tijdelijk ander werk gevonden en voor 2% is het onzeker op werkgebied.

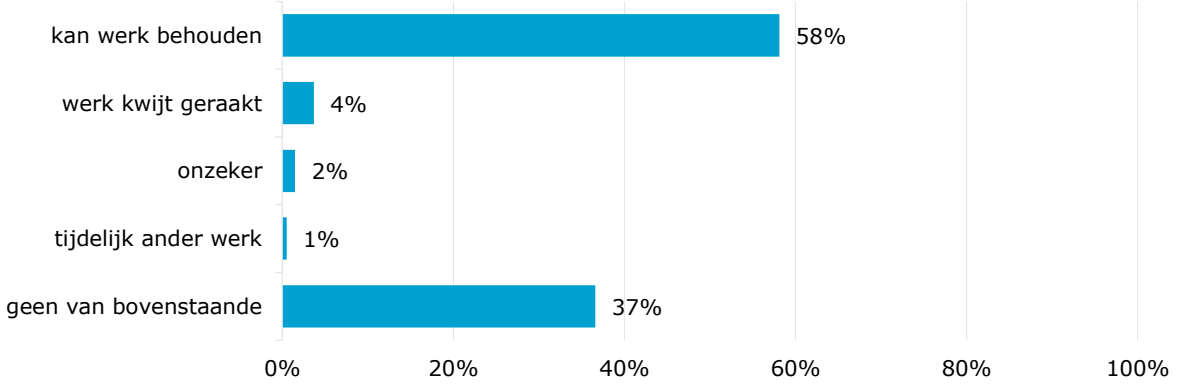
Invloed op financiën

In Hardinxveld-Giessendam heeft het grootste deel van de volwassenen in de werkzame leeftijd geen verandering meegemaakt in hun financiën tijdens de coronacrisis (84%). Voor één op de tien (9%) gold dat hun financiën verslechterden door de coronacrisis. Er is ook een klein deel dat aangaf dat hun financiën verbeterden (7%).

Het Sociaal Cultureel Planbureau¹ constateert in een onderzoek over de effecten van de coronacrisis dat een verslechtering van de financiële situatie vooral voorkomt bij mensen die al een laag inkomen hadden. Dit effect zien we ook in Hardinxveld-Giessendam terug. Onder Hardinxveld-Giessendammers die hun inkomen typeren als minimuminkomen/bijstandsniveau verslechterde bij 14% hun inkomen. Bij degenen die hun spaargeld moesten aanspreken of schulden moeten maken, zag 22% hun financiële positie verslechteren door de coronacrisis.

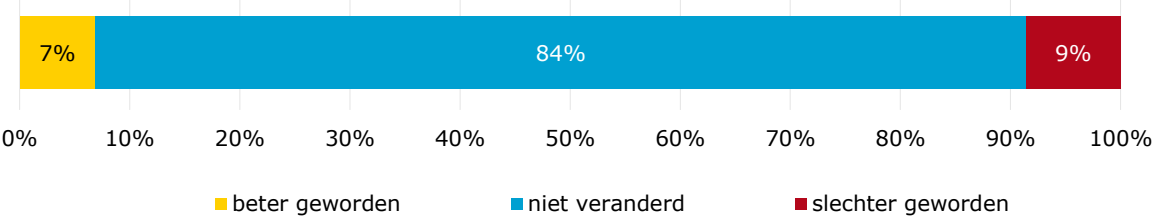
1: SCP (2021). Een jaar met corona. Ontwikkelingen in de maatschappelijke gevolgen van corona. Den Haag: SCP.

6.1 Invloed op werk

Toelichting: % van werkzame inwoners in Hardinxveld-Giessendam van 18-68 jaar, meerdere antwoorden mogelijk

6.2 Invloed op financiën

Toelichting: % van werkzame inwoners in Hardinxveld-Giessendam van 18-68 jaar

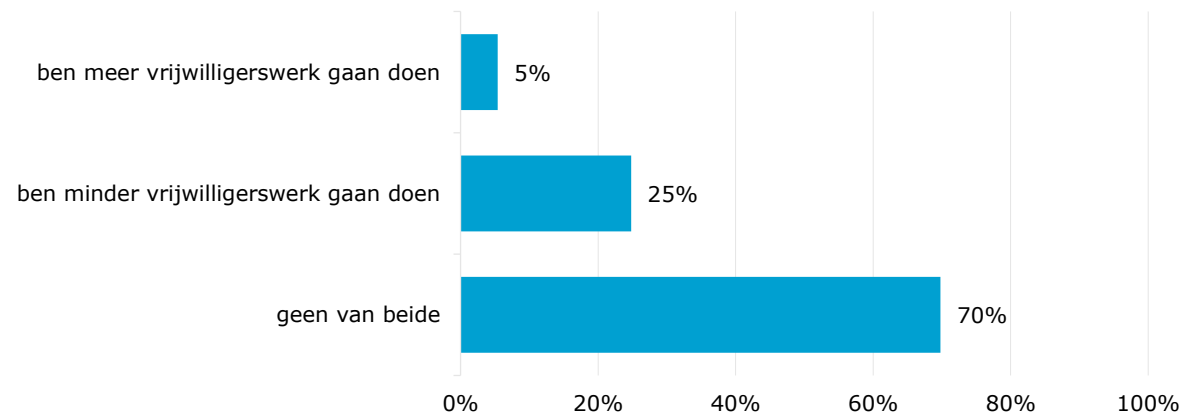

Vrijwillige inzet tijdens de coronacrisis

Sinds het uitbreken van de pandemie heeft de overheid ons in meer of mindere mate beperkingen opgelegd met betrekking tot sociale activiteiten en het ontmoeten van andere mensen. De mogelijkheden voor het doen van vrijwilligerswerk werden hierdoor kleiner. Aan de andere kant hielden sommigen juist meer vrije tijd over door het wegvallen van bestaande activiteiten of werk. Hoe heeft de coronacrisis invloed gehad op de vrijwillige inzet van Hardinxveld-Giessendamers?

Eén kwart van de inwoners (25%) zegt door het uitbreken van de coronacrisis minder vrijwilligerswerk te hebben gedaan dan normaal. Daar tegenover staat 5% die aangeeft juist méér vrijwilligerswerk te zijn gaan doen door de epidemie. De reden hiervoor is niet uitgevraagd in dit onderzoek, maar wellicht hadden zij meer tijd om zich vrijwillig in te zetten of waren ze meer gemotiveerd. Voor zeven op de tien heeft de coronacrisis geen invloed gehad op de hoeveelheid vrijwilligerswerk die zij verrichtten.

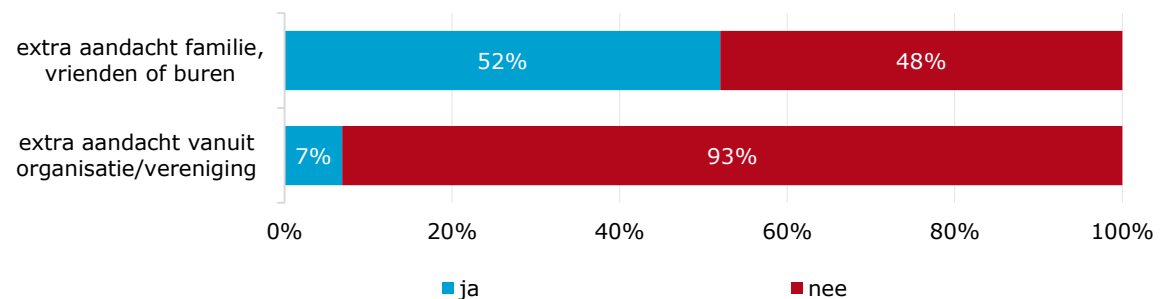
6.3 Vrijwilligerswerk in de coronacrisis

Extra aandacht voor anderen

Tijdens de coronacrisis ontstonden er groepen mensen die meer aandacht of hulp nodig hadden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om mensen die besmet raakten met het virus of in sociaal isolement raakten. Nieuwe initiatieven om kwetsbaren te helpen werden opgericht. De helft van de Hardinxveld-Giessendamers geeft aan familie, vrienden of buren te hebben geholpen die extra hulp of aandacht nodig hadden door de coronacrisis. Eén op de veertien heeft zich vanuit een organisatie of vereniging vrijwillig ingezet voor mensen die extra hulp of aandacht nodig hadden.

6.4 Extra aandacht voor anderen in de coronacrisis

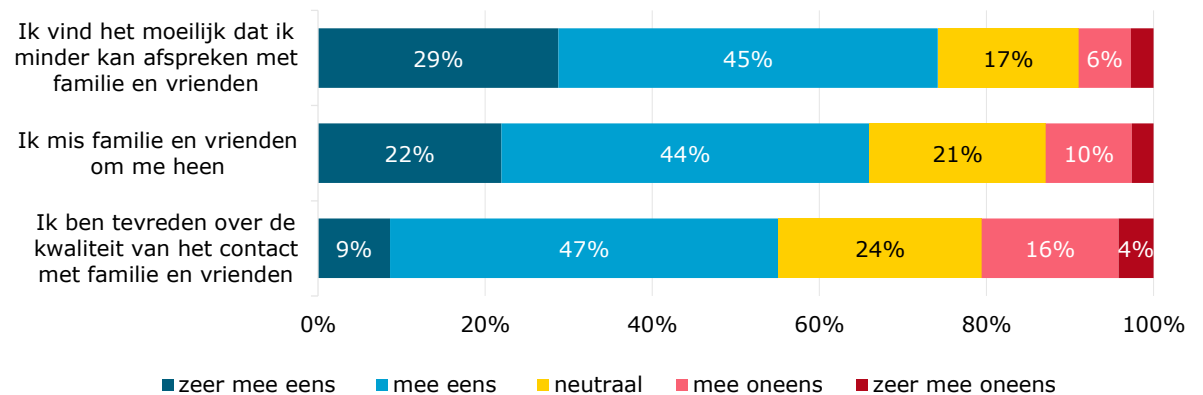
Sociale contacten tijdens de coronacrisis

Tijdens de coronacrisis zijn er minder mogelijkheden (geweest) om familie en vrienden te ontmoeten. In hoeverre hebben Hardinxveld-Giessendamers hier moeite mee?

Driekwart (29% + 45%) vindt het moeilijk dat hij minder kan afspreken met familie en vrienden, 29% vindt dit zelfs heel moeilijk (figuur 6.5). Daarnaast zegt 66% familie en vrienden om zich heen te missen. Toch is ruim de helft (56%) tevreden over de kwaliteit van het contact met de mensen om zich heen; 20% is hier echter niet tevreden over.

We kunnen hieruit concluderen dat een groot deel van de Hardinxveld-Giessendamers moeite heeft (gehad) met de beperking van sociale contacten. Een kleine groep ondervindt (of ondervond) weinig problemen.

6.5 Stellingen over contact tijdens coronacrisis

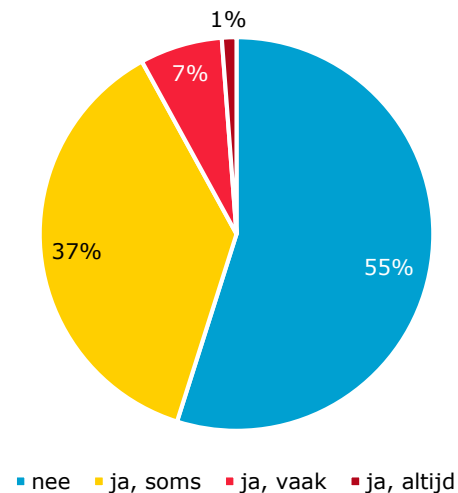

Eenzaamheid tijdens de coronacrisis

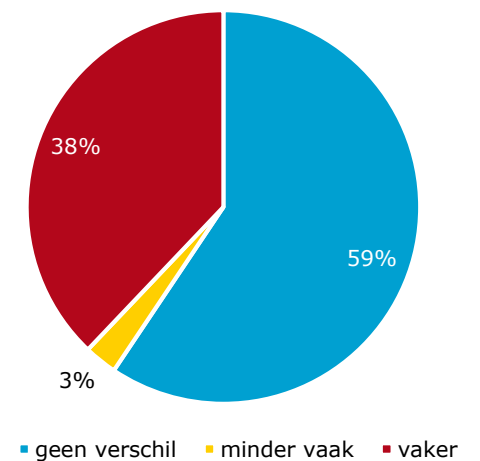
Ruim de helft van de inwoners heeft zich in de afgelopen 12 maanden eenzaam gevoeld (figuur 6.6). Een kleine vier op de tien gaven aan zich soms eenzaam te voelen, 7% voelde zich vaak eenzaam en een enkeling (1%) altijd.

In figuur 6.7 zien we welke rol de coronacrisis hierbij heeft gespeeld. Bijna 4 op de 10 (38%) zegt zich vaker eenzaam te voelen door de crisis. Een kleine groep van 3% voelt zich juist minder eenzaam. Voor de meerderheid (59%) maakt het geen verschil. Jongeren van 18 t/m 34 jaar geven significant vaker aan zich vaker eenzaam te voelen door de coronacrisis (48%). Dit is in lijn met bevindingen van I&O Research.¹ Het gemis aan contacten op school en met vrienden, het gebrek aan activiteiten en het missen van een perspectief zorgen voor gevoelens van eenzaamheid onder jongeren.²

6.6 Eenzaam gevoeld in afgelopen 12 maanden

6.7 Vaker eenzaam door coronacrisis?

1: <https://www.ioresearch.nl/actueel/veel-jongeren-voelen-zich-nu-slechter-dan-voor-coronacrisis>

2: <https://www.movisie.nl/artikel/eenzaamheid-onder-jongeren-tijdens-coronacrisis>

Bijlage 1 Tabellen

Kernindicatoren per wijk

B.1 Aandeel inwoners van Hardinxveld-Giessendam dat... is/heeft (in %)

	Boven-Hardinxveld	Neder-Hardinxveld	Giessendam	De Peulen	Hardinxveld-Giessendam	regio
lid vereniging	81	86	91	84	86	77
onvoldoende sociale contacten	23	21	21	21	22	29
sociaal geïsoleerd	10	7	4	11	7	10
mantelzorg ^a	11	20	27	18	19	22
mantelzorg bekend met ondersteuning ^a	73	72	69	67	70	63
mantelzorg die zich overbelast voelt ^{a b}	-	-	-	-	1	2
vrijwilliger	24	34	46	25	34	25
actief in de buurt	10	14	14	13	13	11
weinig eigen kracht (o.b.v. indexscore)	7	4	5	5	5	6
nauwelijks participeert (o.b.v. indexscore)	20	7	6	15	11	14

^a mantelzorgers die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden zorgen

^b vanwege het beperkte aantal respondenten kunnen we geen uitsplitsing maken op wijkniveau

Toelichting: dikgedrukte cijfers zijn significant **hoger** of **lager** dan het totaal in Hardinxveld-Giessendam

Professionele hulp

B.2 Professionele hulp kunnen vinden indien nodig (in %)

	2019	2021
psychische problemen	69	↑ 81
lichamelijke beperkingen	60	↑ 77
vinden van werk	62	↑ 72
vinden van huisvesting	69	69
kindermishandeling	58	↑ 68
huiselijk geweld	57	↑ 67
ontmoeten van/contact met mensen	61	63
moeite met rondkomen/geldzorgen	39	↑ 62
opvoedondersteuning	46	↑ 61
schulden	39	↑ 60
mantelzorgondersteuning	49	↑ 58
relatieproblemen	.	56
eenzaamheid	.	55
echtscheiding	29	↑ 53

Toelichting: . = niet gevraagd in betreffende meting

↑ = significante toename t.o.v. 2019; ↓ = significante afname t.o.v. 2019

In het rapport worden in de tekst bij figuur 1.6 de cijfers uit de jaren 2019 en 2021 niet met elkaar vergeleken. De reden hiervoor is dat de cijfers uit de tussenmeting van 2019 (net als die in 2015) consistent en onverklaarbaar veel lager liggen dan die in de grote metingen die in de Drechtsteden zijn uitgevoerd. Omdat het hier een patroon betreft kiezen we er in dit geval voor om geen vergelijking te maken in de tekst. Voor de volledigheid nemen we hier in de bijlage wel de cijfers op uit de tussenmeting van 2019.

Bekendheid voorzieningen

B.3 Bekendheid voorzieningen totaal (in %)

	2019			2021		
	totaal bekend	beetje bekend	goed bekend	totaal bekend	beetje bekend	goed bekend
Consultatiebureau	87	22	65	↓ 82	21	61
Bureau Slachtofferhulp	75	45	30	76	46	30
Welzijnsstichting Servanda	70	35	35	73	41	32
Bibliotheek Aan Zet	71	28	43	67	22	45
Veilig Thuis	42	29	13	↑ 58	38	20
Sociale Dienst Drechtsteden	54	37	17	55	38	17
Diaconaal Maatschappelijk werk	57	31	26	55	30	25
Vluchtelingenwerk Zuid-West Nederland	51	38	13	53	39	14
Sociaal Team	51	31	20	53	31	22
Wmo vertrouwenspersoon	42	30	12	41	28	13
Stichting Leergeld	30	20	10	34	24	10
Meldpunt Zorg en Overlast	36	27	9	32	26	6
lokaal loket SDD	27	20	7	30	23	7
Home Start	32	25	7	↓ 21	15	6

Toelichting: de kolom 'totaal bekend' is een optelling van de kolommen 'beetje bekend' en 'goed bekend'

↑ = significante toename t.o.v. 2019; ↓ = significante afname t.o.v. 2019; er is enkel getoetst voor de totale bekendheid (kolom 'totaal bekend')

In het rapport worden in de tekst bij figuur 1.7 de cijfers uit de jaren 2019 en 2021 niet met elkaar vergeleken. De reden hiervoor is dat de cijfers uit de tussenmeting van 2019 (net als die in 2015) consistent en onverklaarbaar veel lager liggen dan die in de grote metingen die in de Drechtsteden zijn uitgevoerd. Omdat het hier een patroon betreft kiezen we er in dit geval voor om geen vergelijking te maken in de tekst. Voor de volledigheid nemen we hier in de bijlage wel de cijfers op uit de tussenmeting van 2019.

Bekendheid voorzieningen

B.4 Bekendheid voorzieningen, % van de doelgroep

	2019			2021		
	totaal bekend	beetje bekend	goed bekend	totaal bekend	beetje bekend	goed bekend
% van ouders met kinderen van 0 tot 23 jaar						
Consultatiebureau	98	8	90	96	8	88
Stichting Leergeld	39	28	11	45	27	18
% van ouders met kinderen van 0 tot 18 jaar						
Consultatiebureau	97	6	91	96	7	89
Stichting Leergeld	43	31	12	44	27	17

Toelichting: de kolom 'totaal bekend' is een optelling van de kolommen 'beetje bekend' en 'goed bekend'

↑ = significante toename t.o.v. 2019; ↓ = significante afname t.o.v. 2019; er is enkel getoetst voor de totale bekendheid (kolom 'totaal bekend')

Bekendheid voorzieningen

B.5 Bekendheid mantelzorgondersteuning, % van mantelzorgers ^a

	2019	2021		
		totaal bekend	beetje bekend	goed bekend
Alzheimer Café	66	74	49	25
Steunpunt Vrijwilligerswerk en Mantelzorg (Welzijnsstichting Servanda)	55	72	50	22
Week van de mantelzorg	57	64	38	26
mantelzorgwaardering (attentie in de vorm van waardebonnen voor mantelzorgers)	44	63	37	26
respijtzorg	34	62	40	22
persoonlijke ondersteuning van MEE via Welzijnsstichting Servanda	37	57	41	16
mantelzorgbijeenkomsten	37	50	36	14

^a mantelzorgers die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden zorgen

Toelichting: in 2021 is de antwoordcategorie 'ja, bekend' opgesplitst in de categorieën 'ja, beetje bekend' en 'ja, goed bekend'

De kolom 'totaal bekend' is een optelling van de kolommen 'beetje bekend' en 'goed bekend'

Omdat de antwoordcategorieën in 2021 niet gelijk zijn aan 2019 wordt in de tabel geen vergelijking gemaakt.

Kernindicatoren per gemeente

B.6 Aandeel inwoners dat... is/heeft (in %)

	Alblasserdam		Dordrecht		Hardinxveld-Giessendam		Hendrik-Ido-Ambacht		Papendrecht		Sliedrecht		Zwijndrecht		regio	
	2017	2021	2017	2021	2017 ^a	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021	2017	2021
lid vereniging	82	80	75	74	-	86	77	80	75	76	79	↑ 85	74	75	76	77
onvoldoende sociale contacten ^b	6	↑ 28	9	↑ 30	-	22	5	↑ 30	6	↑ 30	7	↑ 27	8	↑ 29	8	↑ 29
sociaal geïsoleerd	6	9	9	10	-	7	5	7	6	↑ 10	9	11	9	10	8	↑ 10
mantelzorger ^c	27	↓ 21	24	22	-	19	25	24	24	20	27	22	25	22	25	↓ 22
mantelzorger bekend met ondersteuning ^c	48	↑ 64	56	62	-	70	50	56	61	65	56	69	53	62	46	↑ 63
mantelzorger die zich overbelast voelt ^c	4	2	3	3	-	1	5	3	4	↓ 1	6	2	4	3	3	2
vrijwilliger	41	↓ 28	34	↓ 24	-	34	36	↓ 24	37	↓ 23	43	↓ 30	34	↓ 23	36	↓ 25
actief in de buurt	16	12	13	↓ 10	-	13	12	15	12	11	13	10	14	↓ 9	13	↓ 11
weinig eigen kracht (o.b.v. indexscore)	3	6	5	5	-	5	3	4	5	↑ 8	5	7	7	8	5	6
nauwelijks participeert (o.b.v. indexscore)	6	↑ 16	8	↑ 13	-	11	4	↑ 11	5	↑ 17	5	↑ 13	7	↑ 16	6	↑ 14

^a voor Hardinxveld-Giessendam zijn geen cijfers uit 2017 beschikbaar

^b in 2021 is de vraagstelling iets aangepast: 2017: Vindt u dat u voldoende contacten met andere mensen hebt?

2021: Vindt u dat u in de afgelopen 12 maanden voldoende contacten met andere mensen had?

^c mantelzorgers die meer dan 8 uur per week en/of langer dan 3 maanden zorgen

Toelichting: ↑ = significante toename t.o.v. vorige meting; ↓ = significante afname t.o.v. vorige meting

Bijlage 2

Verantwoording onderzoek

Methode, steekproef en respons

Methode

Het onderzoek is uitgevoerd via een online vragenlijst. Geselecteerde inwoners kregen per brief het verzoek om aan het onderzoek deel te nemen en de vragenlijst op internet in te vullen. Indien gewenst konden zij een schriftelijke vragenlijst opvragen.

Steekproef

De steekproef bestaat uit inwoners van Hardinxveld-Giessendam van 18 jaar en ouder, die niet in een verzorgingshuis of andere instelling wonen. De tabel hieronder geeft per wijk het aantal verstuurde enquêtes en de respons weer.

	verstuurde enquêtes (aantal)	respons (aantal)	respons (%)
Boven-Hardinxveld	400	128	32
Neder-Hardinxveld	400	144	36
Giessendam	400	142	36
De Peulen	400	152	38
Hardinxveld-Giessendam	1.600	566	35

Het databestand is herwogen naar wijk en leeftijd.^a

Veldwerkperiode

april en mei 2021

^a In 2017 was er een Drechtsteden-brede weging, waardoor cijfers licht kunnen afwijken van die in de rapportage uit 2017.

Achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken respondenten

De tabellen hieronder laten zien hoe de groep respondenten er uitziet op de kenmerken leeftijd, opleidingsniveau en huishoudinkomen.^a

leeftijd	%
18-34 jaar	25
35-44 jaar	12
45-54 jaar	12
55-64 jaar	14
65+ jaar	37

opleidingsniveau	%
geen opleiding / basisonderwijs	13
vmbo, mavo, mulo, lbo/mbo 1	33
mbo 2, 3 of 4 / havo, vwo, hbs, mms	36
hbo / wo	18

huishoudinkomen (zelf gerapporteerd)	%
minimuminkomen / bijstandsniveau	15
tussen minimum en modaal	36
modaal (ca. € 35.000 bruto)	26
1,5x tot 2x modaal	19
meer dan 2x modaal	4

^a De cijfers zijn ongewogen.

Betrouwbaarheid

Betrouwbaarheidsmarges

In steekproefonderzoek heb je te maken met betrouwbaarheidsmarges, omdat niet alle personen in de doelgroep bevroegd zijn of meegedaan hebben. Een betrouwbaarheidsmarge rond een onderzoeksuitkomst is kleiner naarmate het aantal respondenten in het onderzoek groter is. Daarnaast is de betrouwbaarheidsmarge afhankelijk van het gemeten percentage.

De tabel hiernaast geeft als voorbeeld de betrouwbaarheidsmarges voor een uitkomst van 50% en ter illustratie ook voor een uitkomst van 10% of 90%. Er hebben ruim 500 respondenten aan het onderzoek deelgenomen. Wanneer 50% van hen een bepaalde mening heeft, dan bedraagt de marge $\pm 4\%$ en kunnen we met 95% zekerheid zeggen dat dit percentage in werkelijkheid (onder de totale doelgroep) zal liggen tussen de 46% en 54%.

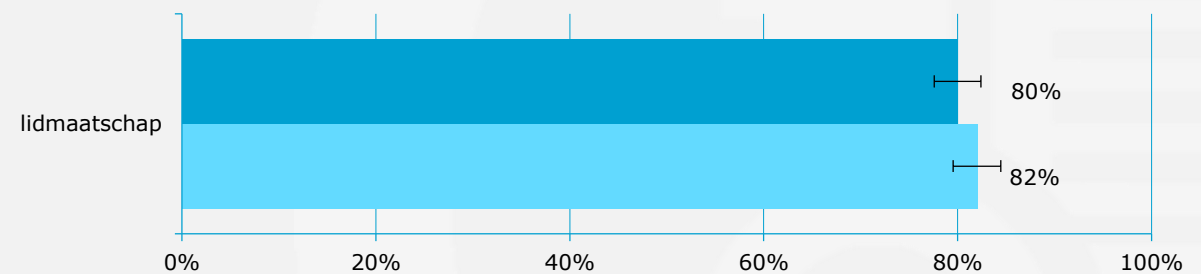
bij een respons van:	is 10% eigenlijk:	is 50% eigenlijk:	is 90% eigenlijk:
50	10% $\pm$ 8%	50% $\pm$ 14%	90% $\pm$ 8%
100	10% $\pm$ 6%	50% $\pm$ 9%	90% $\pm$ 6%
150 (wijk)	10% $\pm$ 5%	50% $\pm$ 8%	90% $\pm$ 5%
250	10% $\pm$ 4%	50% $\pm$ 6%	90% $\pm$ 4%
500 (totaal)	10% $\pm$ 3%	50% $\pm$ 4%	90% $\pm$ 3%

95%-betrouwbaarheidsmarges gemeten %

Wanneer is er sprake van een significant verschil tussen 2019 en 2021?

Om te toetsen of verschillen in percentages veroorzaakt zijn door het toevalskarakter van de steekproef of dat er werkelijk een verschil is, zijn ook weer de betrouwbaarheidsmarges van belang. Een percentage van de meting uit 2021 verschilt pas significant van het percentage uit de meting van 2019 als het hoger of lager is dan het betrouwbaarheidsmarge dat om de uitkomsten van de jaren heen ligt.

Bijvoorbeeld: in 2019 is 82% van de inwoners lid van een vereniging. Dit moet, gezien de betrouwbaarheidsmarges, gelezen worden als 79% à 85%. De uitkomst voor 2021 is 80%, wat gelezen moet worden als 77% à 83%. Beide betrouwbaarheidsmarges overlappen elkaar (zie de streepjes rond de balken in de figuur hiernaast). Er is dus géén sprake van een significant verschil. Als we in de rapportage spreken over verschillen zijn dit altijd significante verschillen.

Indexen & regressieanalyse

Indexen

Op basis van de resultaten van het onderzoek hebben we twee indexen opgesteld: 'Eigen Kracht' en 'Participatie'. Hieronder laten we zien uit welke variabelen de twee indexen zijn opgebouwd. Voor elke variabele hebben we zogenaamde standaard scores berekend. Deze scores zijn opgeteld en omgerekend tot een schaal van 0 tot 10. Deze scores zijn tot slot voor beide indexen ingedeeld in drie categorieën (laag-gemiddeld-hoog).

variabelen in index Eigen kracht	toelichting
belemmering door beperking of ziekte	mate waarin men wordt belemmerd door een ziekte, aandoening of beperking in verschillende situaties
begrijpen van brieven en formulieren	mate waarin men moeite heeft met het begrijpen van brieven van officiële instanties en het invullen van formulieren
omgaan met problemen	mate waarin men kan omgaan met onverwachte problemen en in staat is om problemen op te lossen
financiële gezinssituatie	hoe is de huidige financiële situatie van het gezin of huishouden
weg vinden naar instanties	weet men waar men terecht kan voor professionele hulp op verschillende gebieden indien nodig

variabelen in index Participatie	toelichting
ondernemen van activiteiten	mate waarin men activiteiten in en buiten verenigingsverband onderneemt
sociaal isolement	mate waarin men contacten heeft met andere mensen
beleving aantal sociale contacten	mate waarin men zelf vindt of men voldoende contacten met andere mensen heeft
werk of opleiding	heeft men betaald werk of een eigen bedrijf of volgt men een studie
vrijwilligerswerk	heeft men in de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk gedaan

Regressieanalyse

Regressieanalyse is een analyse van de data om te kijken of een bepaalde variabele invloed heeft op een andere variabele (of samengestelde index van variabelen). Ook kan bij regressieanalyse getoetst worden of dit een positieve of een negatieve invloed is. Het voordeel van regressieanalyse is dat je ook het effect van meerdere variabelen kan meten. Het kan dan zijn dat sommige variabelen relatief gezien minder van invloed zijn omdat er één andere belangrijke variabele is die veel invloed heeft. Bijvoorbeeld leeftijd en gezondheid. Apart kunnen beiden belangrijk zijn, maar neem je deze samen in een analyse dan zien we dat gezondheid de belangrijkste invloed heeft (leeftijd hangt namelijk ook samen met gezondheid; een hogere leeftijd gaat vaak samen met een minder goede gezondheid).

Over ons

Over het OCD

Partner voor bestuur en beleid! Dat wil het OCD zijn voor haar opdrachtgevers in de Drechtsteden en daarbuiten. Wij bieden ondersteuning op maat met onderzoek, advies en informatie. Zodat beleid optimaal ontwikkeld, uitgevoerd en waar nodig bijgesteld kan worden. Meer weten? Bezoek onze website!

Contact

Wilt u tips of informatie doorgeven of heeft u misschien een vraag over dit product? Neem dan gerust contact op ons door te bellen naar **078 770 3905** of te mailen naar ocd@drechtsteden.nl.

Auteurs

K.F.J. (Kristel) Kuijstermans-Lambregts	W.P. (Willem Paul) Peters
E.L. (Liesbeth) Heering	W. (Wanda) van den Boogaard
I.A.C. (Ingrid) Soffers	M.J. (Michel) Borst

Klik hier!
Ga naar
onze website

Colofon

Monitor Sociaal 2021

Hardinxveld-Giessendam

Onderzoekcentrum Drechtsteden

Juli 2022

Adres

Industrieweg 11
3361 HJ Sliedrecht

Postbus 619
3300 AP Dordrecht

Telefoon

078 770 3905

Website

onderzoekcentrumdrechtsteden.nl

Onderzoekcentrum
Drechtsteden

Partner voor bestuur en beleid